

The Project Gutenberg eBook of Laukkuryssä: Laulunsekainen ilveily yhdessä näytöksessä, by Aleksanteri Rahkonen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Laukkuryssä: Laulunsekainen ilveily yhdessä näytöksessä

Author: Aleksanteri Rahkonen

Release date: March 20, 2016 [EBook #51512]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LAUKKURYSSÄ: LAULUNSEKAINEN ILVEILY YHDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

LAUKKURYSSÄ

Laulunsekainen ilveily yhdessä näytöksessä

Tanskankielisen teoksen mietteen mukaan kirjoittanut

A. RAHKONEN

Helsingissä, J. C. Frenckellin ja pojan tykönä, 1869.

Näytetty: C. R. Lindberg.

HENKILÖT:

Wiljakainen, Johan Mikaelinpoika, |
Hattumaakari, |
Leena, hänen tyttärensä, |
Tikka, Kaari Johanneksenpoika, | Käkisalmissa.
Kestikievari ja teurastaja, |
Miettinen, Matti Katarinanpoika, |
Räättäli ja raatimies, |
Sopanen, Elias Jaakonpoika, Kauppias,
Heimo, Rikas mies Helsingistä.
Niilo, Ylioppilas, Heimon veljen poika.
Heikki, Ylioppilas.
Wasili Petrovitsa, Laukkuryssä Aunuksesta.
Palveluspoika, kestikievarin-
Yksi renki.
Toinen renki.
Wieraita ja palvelijoita.
Porvareita vaimoineen ja lapsineen.
Soittajia.

On tapahtuvinaan Käkisalmissa.

Teateri kuvaa katua. Oikealla puolella on kestikievarihuone, jonka oven yläpuolella on kyltti kirjoituksineen: K. Tikka Kestikievari. Huoneen edessä on suuri pöytä ja muutamia penkkiä. Wasemmalla puolella on hattumaakarin puoti, jonka ikkunalta näkyy hattuja ja lakkeja ja jonka oven yläpuolella on myös kyltti kirjoituksineen: *Johan Wiljakainen Hattumaakari*. Puodin vierellä on penkki.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Niilo ja Heikki, viimemainittu kirja kädessä, istuvat pöydän ääressä kestikievarinhuoneen edessä.

Niilo. Weljeni, heitä jo pois tuo kirja kädestäsi! En voi enää kuunnella, sillä päässäni on vallan toisia ajatuksia.

Heikki. Mutta, veli kulta, koska nyt olemme runomatkallamme, niin emme saa muuta ajatella kuin runollisuutta. Ja kun kädessäni sattuu olemaan juuri se osa kirjaa "Mansikoita ja Mustikoita", jossa Suonio puhuu Suomen kansan runoilijoista, niin sallihan minun katsoa, onko täällä Käkisalmissa asuskellut ketään Suomalaista runoilijaa. (Lattaelee kirjaa.) Onpa todellakin. Tässä mainitaan, että Pietari Mansikka on ollut täällä siltavoutina ja on yksi parempia kansan runoilijoita.

Niilo (joka yhä katsoo tuijottaa hattumaakarin puotiin päin). Muistaakseni sanotaan siinä myöskin, että lemmen liekki pani täällä hänen runolähteensä lirisemään.

Heikki. Se on kyllä totta. Mutta etpä suinkaan olisi sallinut, että Mansikka olisi samassa nainut tuon hattumaakarin kauniin tyttären? Jumala paratkoon! kylläpä oletkin jo antanut tuolle hattumaakarille meidän molempain matkakassasta niin paljon rahaa, että hän jo minun mielestäni voisi antaa tyttärensä kaupanpäällisiksi.

Niilo. Heikki, et saa puhua niin! Leena on siveyden kuva.

Heikki. Sen minäkin luulen, sillä olenhan nähnyt hänen kääntävän selkänsä sinuun, kun häntä puhuttelet.

Niilo. Jospa tietäisin hänen sillä tarkoittavan, etten ole hänen suosiossansa, niin olisi onnettomuuteni todellakin suuri. Melkein neljä viikkoa olemme jo viipyneet Käkisalmissa. Setäni luullee minun jo aikaa sitten lähteneen kanssasi täältä Inkerinmaalle runonkeruulle, sekä ihmetelnee sitä, ettei ole saanut minusta mitään tietoa. Tuo kaunis neitohan on minut tänne vanginnut. Jopa olen juossut hyvin monen asian vuoksi tuohon puotiin.

Heikki. Kylläpä puhut totta! Kuinka monta hattua jo lienetkin ostanut. Warmaankin kaksitoista hattua ja seitsemän lakkia! Jumala paratkoon, oletpa aika kassööri! Niillä rahoilla olisimme jo aikaa sitten olleet matkamme perillä.

Niilo. Waan kuinka minun olisi pitänyt tehdä? Täytyihän minulla olla jotakin asiaa, sillä enhän olisi

voinut asiatta puotiin mennä. Mutta mitäs sekään on minua auttanut? Hän tuskin vastaa kysymyksilleni; tavallisesti menee hän pois ja jättää isänsä tekemään kanssani kauppaa.

Heikki. Kas niin, Niilo kulta, pienissä kaupungeissahan pitää viattomuutta hakea; Helsingissä on se jo aikaa sitten huutokaupalla myyty.

Niilo. Onko Helsingistä jo posti tullut?

Heikki. Ei vielä, vaan sitä odotetaan parasta aikaa.

(Nousevat seisalleen.)

Niilo. Jospa tietäisin, mitä setäni minulle kirjoittaa!

Heikki. Jospa tietäisin, lähettäkö hän rahaa!

Niilo. Minun on ollut vaikea hänen kukkaroonsa turvautua. Waan kun Helsingin kirjallisuuden seura on määrännyt meille niin hirveän vähän matkarahaa, niin ei muuta turvaa ole ollut kuin sedältäni lisäksi pyytää. Hän onkin hyvä ja rikas mies, ja onpa siis syytä toivoa.

Heikki. Saanko luvan kysyä, mitä muuta olet hänelle kirjoittanut?

Niilo. Pelkkää totta vaan, sillä totuushan maan perii. Ensiksi olen minä kiittänyt häntä siitä, että hän on hätätilassa luvannut auttaa minua rahoilla. Sitten olen minä kertonut hänelle hyvin tarkoin runoretkemme Karjalassa ja viimein olen hänelle kirjoittanut olostamme Käkisalmissa — ja olen samassa tunnustanut kiihkouteni.

Heikki. Se tahtoo sanoa, kiihkoutesi tuhlaamaan rahaa hattuihin, jotka kyllä hintansa takaisin tuovat, jopa kenties korkoakin, kunhan vaan odotamme Käkisalmen markkinoita.

Niilo. Siitä en ole sanaakaan virkkanut, mutta lemmenkiihkouteni, kas, sen minä olen tunnustanut ja luvannut samassa heittää se sekä koko kaupunkikin Jumalan nimeen, kunhan vaan saan rahat käteeni, että sitä tehdä voisin.

Heikki. Ja sinä luulet sitä voivasi tehdä?

Niilo. Minun täytyy; minun kunniani sitä vaatii. Leena ei minua rakasta, hän päinvastoin jopa ylenkatsoo minua. Tahdonpa vielä viimeisen kerran koettaa päästä hänen kanssansa puheille; tuleehan hän tavallisesti tähän aikaan puotiin.

(Katsoo sinnepäin.)

Heikki. Herra siunatkoon! Aiotko taaskin ostaa itsellesi uuden hatun?

Niilo. Kaikkiapa vielä! Minä tahdon vaan nähdä Leenaa ja hänen omasta suustansa kuulla onneni.

Heikki. Kas se on sekä kristillistä että loogillista. Mutta mitä hattuihin tulee, niin täytyy minun muistuttaa, että me jo viimeinkin suurella rahantuhlaamisella olemme saaneet niitä koko tusinan; olisihan siis synty suuri hankkia vielä lisäksi kolmastoista, joka silloin häpäisisi niin pyhän luvun kuin tusina on. Eikä silloin mikään muu auttaisi kuin kerätä toisia hattuja lisäksi niin monta, että toinenkin tusina tulisi täyteen.

(Postikellon helinä kuuluu.)

Niilo. Ai posti tulee! Heikki, ole niin hyvä ja lähetä joku kiireesti postikonttoriin kysymään, onko minulle tullut jotain kirjettä.

Heikki. Menenpä aikani huviksi itse.

(Menee.)

TOINEN KOHTAUS.

Niilo perällä. *Tikka, Miettinen, Sapanen* ja joukko *ravintolan vieraita* sekä *palvelijoita* rientää juosten ulos kestkievevarihuoneesta. Miettisellä on vielä ruokaliina rinnalla ja Sopasella kädessä luupalanen, jota hän kaluaa.

Kööri.

(Lauletaan kuin: Arvon mekin ansaitsemme.)

1.

Ai, ai! Helsingistä milloin
Posti tänne tullut on,
Käkisalmi, riemus silloin
Onpi vallan verraton!
Iloa niin suurt' ei suonut
Mikään oo, kuin se on tuonut.

2.

Kun jo kello heläjääpi
Wirstan päästä kaikuen,
Ruoka unhotuksiin jääpi,
Wiinapullo samaten.
Utisia kuulla saamme,
Niitä tarkoin tutkikaamme!

3.

Wirallinen Lehti noista
Sanomist' on mieluisin,
Hallituksen asioista
Haastelee se liiakskin;
Jos se pulaan joutuu milloin,
Almenninki auttaa silloin.

4.

Hufvudstadin-bladi painaa
Lukea mit' ansaitsee,
Senpätähden siitä aina
Neidot kohta tappelee,
Sekä uteljaisna juoksee
Ämmät kahvipöydän luokse.

Tikka (palveluspojalle). Hei, Pekka, juokse paikalla postikonttoriin ja tuo meille sanomalehdet.

(Poika menee.)

Miettinen. Niin kovin mielelläni tahtoisin tietää, onko sanomalehdissä puhuttu komersiraati Petrovitsasta.

Tikka. Sitä minäkin tahtoisin niin mielelläni tietää. Häntä odotetaan Walamoon. Tuo mainion rikas komersiraati Wasili Petravitsa Moskovasta!

Miettinen. Sanotaanpa hänen matkastansa olevan ilmoitettu Moskovon Wietomostissa, vaan varmaankin saamme Wirallisesta Lehdestä hänestä tarkempia tietoja.

Sopanen (kaluen luuta). Saammepa kunnan paistin.

Miettinen. Siitäkö, jota kaluatte?

Sopanen. Ei, minä tarkoitan Petrovitsaa. Mutta semmoista herkkua saamme tavallisesti haistella, vaan ei maistella. Täällä Käkisalmissa ei meillä ole mitään hyötyä hänestä, sillä hän tietysti lähtee samalla höyrylaivalla pois.

Tikka. Nuo hiiden höyrylaivat! Tuskinpa enää saa hyviä matkustavaisia nähdäkään. Jos asian laita tulee näin pysymään, niin kaikki ravintolan isännät täällä meidän maalla, minä tarkoitan Lyssenpurissa ja Käkisalmissa, kuolevat nälkään hyvin pian.

Miettinen. Waan sanoppas, mikä on oikeastaan hänen Walamomatkinsa tarkoituksena?

Sopanen. Hänen Walamomatkinsa tarkoituksena? — Maltas kunhan pyyhkin suuni puhtaaksi, niin paikalla sanon sen.

(Laulaa säveleellä: Tyhjät maljat pidoissa.)

1.

Petrovitsa mynteillään
Kansaa tanssittaapi,
Sodan saa hän syttymään,
Rauhat rakentaapi.

2.

Hopeaiset hetulet
Häll' on puvussansa,
Napit kaikki kultaiset
Häll' on takissansa.

3.

Hällä kammareissakin
Kultakruunut riippuu,
Hämpä polttaa setelin,
Sytyttäissä piippuu.

4.

Waan kun hän on ihminen.
Syntejä hän kantaa,
Niistä päästä, munkeillen
Rahaa tahtoo antaa.

5.

Mutta kyllä meillekin
Tuhansia jääpi,
Kukkaromme kovemmin
Silloin heljäjäpi.

6.

Weljet, kyllä meillekin j.n.e.

Miettinen. Kas, hänpä vasta on kunnon mies. Woi, jos hän jo olisi täällä! Ehkä teettäisi tykönäni uudet housut.

Tikka. Ja ostaisi pihatostani härkiä.

Sopanen. Ja puodistani Wuoksen lohta.

Miettinen. Minä, joka olen kaupungin vanhin ja raatimies, antaisin kunnianosoitukseksi porvariston marssia hänen edessänsä.

Tikka. Ja minä härkäni ja mullikkani.

Sopanen. Ja minä kauppapalvelijani ja piikani.

(Palveluspoika tulee takaisin.)

Palveluspoika. Tässä on sanomalehdet.

(Kaikki kiiruhtavat hänen luoksensa.)

Muutamat. Hufvudstadin-bladi!

Toiset. Almenninki!

Toiset. Wirallinen Lehti!

Miettinen (tempaisee kaikki sanomalehdet). No, noh! Emmehän voi kaikki samalla kertaa lukea. Menkäämme ruokasaliin; minä luen teille, niin voimme sitten asioista keskustella.

Kaikki. Se on oikein! Se on oikein!

(Menevät kestikievarihuoneeseen.)

Tikka, (joka huomaa Niilon, palaa takaisin). Kuulkaa, herra Heimo kulta! Älkää suuttuko! Minä olen

kovassa rahan pulassa. Olisiko teidän mahdollista suorittaa tänäin antamani rätinki.

Niilo. Aivan mielelläni tahtoisin sen tehdä, mutta sanoa täytyy vaikka hävettää, ettei minulla ole tällä hetkellä ollenkaan rahaa, vaan minä odottelen vekseliä Helsingistä ja lähetin nyt juuri toverini postikonttoriin kysymään tokko semmoista on jo tullut.

Tikka. Sepä on lysti kuulla! Suokaa kuitenkin anteeksi rohkeuteni, vaan ajat ovat nykyään niin kovat. (Mennessänsä itsekseen.) Tuopa on merkillinen mies! Ties Jumala, mitä hän täällä Käkisalmissa näin kauvan tehnee. Luulenpa, ettei mahda hänen laitansa oikealla tiellä olla.

KOLMAS KOHTAUS.

Niilo. Leena (puodin ovelia).

Niilo. Jos ei minun vekselini tänäin tule, niin en tiedä mitä tehnen — (Huomaa Leenan). Mutta tuossa on Leena. Kenties hän näkee minut. Näinköhän menen hänen luoksensa. Tahdonpa kuitenkin vähän aikaa olla etempänä.

(Leena käypi, Niiloa huomaamatta, sukanneulonta kädessä, puodin ulkopuolella edes ja takaisin.)

Leena. (Laulaa säveleellä: Minä seisoin korkeella vuorella.)

1.

Kaunis neito, sä, joka katselet
Ikkunastasi minuhun.
Sekä lintuin laulua kuultelet,
Käännät korvasi riemuhun!

2.

Älä noin sä kylm' ole ainiaan,
Ole lempeä minullen,
Mua laske, kultani, joutuisaan
Sinun luoksesi sisälleen.

3.

Miksi poika laulat tuon laulelon?
Sekä miks pyrit luoksein noin?
Kuules, kuules, kyll' ovi auki on,
Minä sulle sen virkkaa voin.

4.

Sinun ensin tuntea täytyy tie,
Kuule, niin minä neuvon sen:
Mene tuonne kirkolle, siellä sie
Sitten kolkuta ovelien.

5.

Mutta vaivaloinen on kirkkotie,
Oi sä, neitoni armahin!
Raput laske seinälle, että mie
Sinun luoksesi pääsisin.

6.

Poika ei, sill' onpi mon' onneton
Pudonnunna jo rapuilta,
Mutta kirkonportti se varma on
Sekä leveä astua.

Niilo (läheten Leenaa). Hyvää päivää, kaunis neito!

Leena. Ai! tekö se olittekin?

Niilo. Ette suinkaan te ole vihoissanne siitä, että olen kuunnellut teidän lauluanne? Sillä laululla on kaunis sävel. Minä olen kuullut Kreetta Haapasalon laulavan sitä Helsingissä; vaan voin vakuuttaa, että jokainen, joka on kuullut sen laulun teidän suustanne, sanoo samoin kuin minäkin, teidän laulavan sitä paljoa suloisemmasti kuin hän.

Leena. En voinut haaveksiakaan, että niin taitava nuottien tuntija oli lähellä minua; muuten en olisi ollenkaan laulanut.

Niilo. Mutta sanatkin minua ihastuttivat; ne ovat vallan uudet.

Leena. Uudet, sanotte te? Ei ne ole uudet.

Niilo. Ei ajatusten puoleen, mutta —

Leena. Kenties aikomukseenne onkin puhua isäni kanssa?

Niilo (hämmästyksissään). Aivan niin; sehän minun aikomukseni olikin, vaan saanenhan onnen puhella teidänkin kanssa?

Leena. Minä käsken hänen tulemaan ulos.

Niilo (yksinään). Saakuri vieköön! Taas hän menee pois ja jättää minun tavallisuuden mukaan isänsä kanssa loruamaan.

NELJÄS KOHTAUS.

Niilo. Wiljakainen.

Wiljakainen. No, hyvää päivää, maisteri Heimo! Wielähän te olette täällä Käkisalmissa. Suvaitsetteko mitä?

Niilo. Suvaitsenko mitä? Oi, teidän puodissanne on hyvin paljon kaunista tavaraa, paljon, jota mieleni tekee!

Wiljakainen. Koko puotini on tarjolla. Mitä pitää olla? Pyöreääkö hattua, vai silkkihattua? Wai kenties haluatte uusia kesälakkeja aivan Pietarin muotia?

Niilo (ajatuksissaan) Waan kuulkaa, osaatteko selittää arvoituksia?

Wiljakainen. Kyllä, jos vaan ne eivät ole aivan vaikeita.

Niilo. Saappa nähdä, näinköhön arvaatte mitä puodistanne kernaammin haluaisin omakseni.

(Sävel: Flikka kaunis suloinen.)

1.

Akkunaan kun käännän pään —

Wiljakainen (juoksee puotinsa akkunan luo, katsoo sisälle ja lausuu jälkeen muistostansa).

"Akkunaan hän kääntää pään" —

Niilo.

Sieltä satun näkemään —

Wiljakainen (lausuu jälkeen muistostansa).

"Sieltä hatun näkee hän" —

Niilo.

Mi on liljaa valkeampi,
Muita kaunihin.

2.

Sill' on suuret silmät kans,
Kullasta on kiehkurans,
Järkeä ja ymmärrystä

Ne ne verhoaa.

Wiljakainen.

Herra, kyllä arvannen,
Tänne kohta tuon mä sen.

(Menee puotiinsa.)

Niilo.

Mitä hän nyt tarkoittaa,
En voi käsittää.

4.

Wiljakainen (tulee valkea hattu kädessä).

Tässä, tässä nyt se on;
Tää sai vasta palkinnon,
Kun on liljaa valkeampi,
Muita kaunihin.

5.

(Näyttää hatun huokureikiä.)

Sill' on suuret silmät kans.

(Näyttää keltaista hatunnauhaa.)

Kullasta on kiehkurans.

(Panee hatun Niilon päähän.)

Järkeä ja ymmärrystä
Nyt se verhoaa.

Niilo (ottaa hatun päästään ja katselee sitä.) Paha kyllä, että nuo runolliset vertaukset sopivat samalla kertaa useampaan kappaleeseen.

Wiljakainen. Mitä te nyt tarkoittitte? Enkö minä ole oikein arvannut? Kyllä kaiketi; sillä mahdotonta on erehtyä noin selvästä arvoituksesta. Pitäkäätte vaan se hattu! Se kaunistaa teidät ja sopii päähänne, niinkuin olisi mitan mukaan tehty.

(Panee hatun jälleen Niilon päähän.)

Niilo. Niinkö luulette? (Wähän aikaa mietittyään, huoaten.) Waan mitä se maksaa?

Wiljakainen. Kyllä se on vähintään kolmenkymmenen markan arvoinen, ja vaikka minun oma veljeni pyytäisi sitä, niin ei hänkään saisi halvemmassa. Waan yhtä kaikki. Koska te olette minulta jo niin monta hattua ostaneet, niin voittehan ikäänkuin tuttavuuden puoleen saada se kahdestakymmenestä viidestä markasta; enhän minä viidestä markasta välitä, kunhan vaan muuten hyvä kauppa syntyy.

Niilo. Katsokaa, minulla on tässä kahdenkymmenen markan seteli. (Itsekseen.) Jumala paratkoon, lienee jo viimeinen! (Ääneensä.) Jos myytte tuon hatun minulle tähän rahaan, niin ostan vielä senkin.

Wiljakainen. No, olkoon menneeksi tuon kauniin setelin vuoksi ja sitten on hattu teidän. Tuhannen kiitoksia. Jos vielä edeskinpäin tarvitsette apuani, niin kääntykää vaan puoleeni. (Tahtoo mennä, vaan palaa takaisin.) Waan kuulkaa vielä sananen. Minun tapani ei ole olla uteliasna, mutta suokaa anteeksi jos kysyn, mitä te oikeastaan niin monella hatulla teette? Itse asia ei minuun kuulu, mutta mieleni tekee niin kovin tietää.

Niilo. Mitä minä niillä teen? — Minä ostan niitä sen tähden, että — että — että minä olen mielitehtoinen.

Wiljakainen (hämmästyksissään). Wai herra on mielitehtoinen —

Niilo. Niin, minä mielin hattuja, se on, mieleni tekee hattuja.

Wiljakainen. Hattuja? Sekö se olikin vaan? — Herra Jumala, löytyypä noita mielitehtoisia monta

sorttia. Mainittu sortti on kuitenkin kaikista viattomia; se on aivan varmaa. — No tuhansia kiitoksia, jääkää terveeksi! (Itsekseen.) Hän on siis mielitehtoinen, se tahtoo sanoa: mielipuolinen.

(Menee.)

Niilo (yksinään). Aika tuhmasti teinkin nyt. Jos ei vekseli tule, niin olen mennyt mies.

WIIDES KOHTAUS.

Niilo. Heikki.

Heikki (katsoo ympärillensä). Minun toverini ei näytäkään olevan täällä, mahtanee siis olla kammarissansa.

(Tahtoo mennä kestikievarihuoneeseen.)

Niilo. Heikki hoi! minnekkä matka?

Heikki. Herra Jumala! Sinäkö olitkin? Todellakaan en tuntenut sinua. Mitäpä nyt? Johan taas olet ostanut itsellesi uuden hatun.

Niilo. Onko sulla kirjettä?

Heikki. Kirjettä? Ei tuon enempää mitä kädessäni näet.

Niilo. Ei kirjettä! Ei vekseliä! Pahuus vieköön.

Heikki. Oletko taas ostanut hatun?

Niilo. Mitä se sinuun kuuluu?

Heikki (pilkallisesti.) Minun täytyy sanoa, että se on hirveä tapa, johon olet kiihkostunut. Kylläpä varoitetaan nuoria miehiä kortinlyönnistä, juomisesta ja naisista, vaan unhotetaan sitä vastoin varoittaa vaarallisimmasta himosta. Jospa minä jolloinkin tulisin papiksi, niin saarnaisin seuraavalla tavalla: (saarnaten) Lyö korttia niin paljon kuin mielesi tekee, juo niin paljon kuin mielesi tekee, armastele niin paljon kuin mielesi tekee, vaan lupaa pyhästi vannonen, (kovemmalla äänellä) ett'et osta useampaa kuin yksi hattu vuodessa.

Niilo. Waikka olen kovassa pulassa, niin en voi kuitenkaan olla nauramatta. Luulenpa, että sä et ole oikein viisas.

Heikki. Niinhän aina rakastuneet ihmiset luulevat viisaista, kun nämät antavat heille hyviä neuvoja. Ajattelepas, alku työn kaunistaa, lopussa kiitos seisoo. Samoin himojenkin laita. Ensin ne kasvavat huomaamatta, vaan sitten ne paisuvat niinkuin nuoskalumessa vierivä lumipallo. Jos ei niitä jo ajassa tukehuteta, niin vievät ne päin helvettiin, niinkuin tuo kirottu hattuinhimo on sinulle tekemäisillään.

(Laulaa säveleellä: Ei ole ajat, niinkuin oli ennen.)

1.

Harmiksi pistää alkavi jo mulle,
Mikäpä viimeinkin lopuksi tullee.

2.

Hattuja meillä on jo kolmetoista,
Seitsemän lakkia, tees tili noista!

3.

Kaikk' katukoirat pilkkaavat jo meitä.
Hiitehen siis sinä hattusi heitä.

4.

Paljon myös niiden rahtipalkka maksaa,
Kumpiko meistä sen suorittaa jaksaa.

5.

Parhain siis ollut oisi niittä olla,

Kuin kiristupahan veloista tulla.

Niilo. En taida parempaa vastausta antaa saarnoihisi kuin seuraavan:

(Laulaa säveleellä: Wuonna kuusikymment' kuus).

1.

Etpä käsittää sä voi
Sydämeni vaivaa, oi!
Kun vaan puotiin katson ma,
Mielein tekee hattuja.

2.

Kun näin eilen semmoisen,
Katos rauha sydämen,
Jos mä kävin, haastelin,
Hattua vaan muistelin.

3.

Saakur soikoon, huudahdin,
Se mun saada pitääkin!
Waan kun ostetuks sen sain,
Rauh' ei tullut rintahain.

4.

Tänään juur, kun tahdoin ma
Murhettani haihduttaa,
Hatun näin tään valkoisen,
Paisui vaiva sydämen.

5.

Näin nyt mietin: hattu tuo
Mulle varman onnen suo,
Kun se päätäin kaunistaa,
Sydämeini myös rauhoittaa.

6.

Saakur soikoon, huudahdin,
Se mun saada pitääkin!
Waan kun ostetuks sen sain,
Rauh' ei tullut rintahain.

Heikki. Kas niin, johan nyt olet kovin syntiin paatunut! Enpä olisi voinut luullakaan, sinun vielä niin pitkälle joutuneen. Nyt en enää tahdokaan juurtaa sanojani sinuun, sillä kun himo on jo kerran niin suureksi paisunut, että — —

Niilo. Kyllä arvaan, mitä aiot sanoa.

Heikki. Mistä sen arvaat?

Niilo. Minä olen lukenut tuon saarnasi Granfeltin siveysopista. Kas, tässä; (ottaa hatun päästensä ja antaa sen hänelle) ota veikkoseni tämänkin ja pane se toisten joukkoon ja kärke pojan tuoda minulle matkalakkini.

Heikki. Oh-hoh! Nyt meillä on jo kokonaista kolmetoista hattua. Kun asetan ne kaikki päälletysten pöydälle, niin syntyypä niistä koko tonttu; yksistään jo tämänkin voisi pimeässä peljästyttää ihmisen kuoliaaksi.

(Heikki menee.)

KUODES KOHTAUS.

Niilo yksinään.

Niilo. Sitä pahempi, että Heikki on oikeassa. Jopa alan hävetä. Eikä olekaan mikään ihme, ettei Leena pidä minusta, kun näkee miten narrimainen minä olen. Joka kerran kun menen puotiin, saadakseni kohdata häntä, menee hän matkaansa ja jättää minun isänsä kanssa puhelemaan. Näin jäätyäni pulaan, on minun täytynyt joka kerta ostaa itselleni hattu, kun en ole rohennut oikeaa asiאתani julkaista, sillä enhän voi asiאתta mennä vieraiden luo. Luultavasti nauraa Leena minua siitä. Jos olisin miehuudella ja tarkoitukseni toteuttamiseen turvautumalla itseäni käyttänyt, niin olisin varmaankin jo kauvan aikaa sitten saanut tilaisuuden aukaista sydämeni hänelle, joutumattani pilkan-alaiseksi näiden kaikkien hattujen ostamisesta. Waan rakkaus on kummallinen sikiö; se syntyy sekä elää kahdella tavalla samalla kertaa. Ajan huviksi se minussa syntyi, vaan kohtapa poltin itseni, ikäänkuin perho, siinä liekissä, jonka ympärillä häärin. Ihmekö siis, että Leena katsoo minuun samoilla silmin kuin ensi alussa tietämättä, ettei rakkauteni enää olekaan pelkkää mairetta, mutta sydämeni hartainta toivoa. Niin, niin! tästä silmänräpäyksestä alkaen tahdon muuttaa tapani; ja vielä parempi olisi, jos minulle onnistuisi sammuttaa se vähäinenkin lemмен liekki, jonka kenties olen häneen sytyttänyt. Saakurin hatut! Pahuus vieköö, etten ole voinut olla rauhoillani!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Niilo. Tikka.

Tikka. Kuulkaa herra, rohkenenko kysyä, joko olette saaneet vekselinne ja olisiko teidän mahdollista auttaa minua rahanpulasta?

Niilo. En, hyvä isäntä, en toden todellakaan ole sitä vielä saanut.

Tikka. Ettekö? Sepä nyt vasta oli saakeli! Ties Jumala, mitä minun tulee tehdä. Tänään täytyy minun maksaa suuri rahasumma tavaroista. Olenpa mennyt mies, jos ette minua pulasta päästä. (Itkee.) Ah, herra Heimo! Perkele vieköö, miten väärin te olette tehneet, kun olette saattaneet minun miesparan tämmöiseen helvetinmoiseen piinaan.

Niilo. Woi, mikä onnettomuus! Nyt hän itkee! Hävetkääte toki, herra Tikka! Eihän miehen sovi itkeä noin vähänpätöisestä asiאתa, akkojen työtähän se on. Rahanne kyllä saatte, se on tietty se.

Tikka. Woipi olla mahdollista, mutta, saakuri vieköö, eipä olekaan samaa, jos minä saan ne tänään tahi vasta vuoden jälkeen. Näinköhän kuitenkin voisitte antaa minulle edes jonkinmoista takausta.

Niilo. Mitä takausta minä voisin teille hankkia, koska olen umpi vieras täällä kaupungissa? Paljoa helpompi on minun hankkia teille rahaa, kuin takausta.

Tikka. Sitä parempi, maksakaa siis velkanne rahassa.

Niilo. Kyllä te saatte, sanon minä vielä kerran, vaan malttakaa toki siksi, kunnes itse saan rahaa.

Tikka. Kas, sepä nyt vasta oli lohdutusta se!

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Niilo. Tikka. Heikki tulee, kantaen selässään kolmeatoista hattua ja seitsemää lakkia, jotka kaikki ovat sidotut kiehkuraksi yhteen lankaan.

Heikki. Niilo, tässä on matkalakkisi, jota halusit.

Niilo (ottaa hatut). Mitä tämä nyt taas merkitsee?

Heikki. Herra Jumala! pitäähän meidän ajanhuviksemme tehdä tiliä rikkauksistamme. Sentähden tahdon minä näyttää sinulle tätä kaunista, uudenmoista kiehkuraa. Katsopas vaan, valkea hattu on keskellä, toiset kaksitoista ikäänkuin apostolit sen ympärillä ja seitsemän lakkia niiden välillä, niin että tämä kokonainen harakanpelotus olisi sitä komeampi. Sääli vaan, ettei ne ole vanhain akkojen yömyssyjä.

Tikka. Mitä kummaa tämä merkitsee?

Heikki. Minä selitän sen teille. Kuulkaa isäntä, aikomuksemme on ripustaa tämä koristus teidän huoneenne lakeen kynttiläkruununun asemesta, koska teidän kammarinne näyttävät melkein kaikki olevan jotensakin tyhjät huonekaluista.

Niilo (puoliääneensä Tikalle). Näettehän, onhan minulla koko joukko hattumaakarinteoksia. Sitä paitsi olen keksinyt itse uudenmuotisen hatun, vaan se ei tähän kuulu; pää-asia on, että nuo hatut ovat kaikki minun omani. Te pyysitte taanoin takausta ruuasta ja kortteerista. Minä annan teille nämät

hatut. Sen te kyllä hyvin käsitätte, että ne maksavat paljoa enemmän koin mitä minä olen teille rätinkinne mukaan velkaa. Tässä on kolmetoista hattua ja seitsemän lakkia; lukekaatte! — No, mitä arvelette? — Wai tahdotteko ostaa ne minulta, niin sitten suoritan teille velkani.

20

Tikka. Oikein on; kolmetoista hattua ja seitsemän lakkia, kaikki aivan uusia, ikäänkuin hattumaakarin puodista vasta lähteneitä. Waan en minä niitä juuri ostaa tahdo, sillä Jumal' auta en tiedä minne ne panisin. Mutta pantiksi, takaukseksi, kas, se toiselta korvaan soi. Silloin otan ne kiitollisuudella vastaan ja talletan kunnes vekselinne saatte.

Niilo. Minusta olisi parempi, jos te ne ostaisitte.

Tikka. Kyllähän siitä vielä ehdimme tarkemmin puhua.

Niilo. Herra kestikievari! Ottakaa siis nämät hatut ja viekää ne huoneeseenne.

Heikki. Mitkä syntiin viettää ihmisraukkaa, hitto ne viimein suuhunsa haukkaa.

(Lauletaan kuin: Janon juoma sammuttaa.)

1.

Tikka.

Kiittää nöyryimmästi saan.
Älkää vihastuko vaan
Minuun raukkahan!
Weijareita täällä käy,
Joill' ei sivistystä näy
Juuri olevan.

2.

Niilo.

Teill' on oikein, kyllä saa
Nyky-aikaan kavattaa
Joka ihminen;
Muuten helpost' tapahtua,
Ettei ruokaa ees saa suu.

Tikka.

Oikein puhutten.

3.

Heikki (Niilolle).

Hattujoukon kummoisen
Söimme hintaan kalliisen!
Synti on se suur.
Saanko hälle sanoa:
"Kiitoksia ruuasta",
Waikk' ei kestä juur.

4.

Niilo ja *Heikki* (Tikalle).

Hattujoukon kummoisen
Söimme hintaan kalliisen!
Synti on se suur.
Saamme teille sanoa:
Kiitoksia ruuasta.

Tikka.

Kiittämist' ei juur.

(Hän aukaisee oven Niilolle ja Heikille, jotka menevät sisään.)

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Tikka. Renki (kirje kädessä). Sapanen.

Renki (kovin hengistyksissään). Herra kauppias Ilja Jaakkovitsa Sapanen! Ilja Jaakkovitsa Sapanen! eikö hän ole täällä.

Tikka. Mikä hätä nyt?

Renki. Postin kanssa on tullut kirje herra kauppias Ilja Jaakkovitsa Sopaselle ja sillä on kiiru. Hänen rouvansa, Repekka Jaakkovitsa, sanoi, että hän on täällä.

Tikka. Kyllä hän on täällä. Anna kirje minulle, niin minä vien sen kiireemmiten hänelle.

Renki. En tohdi, sillä minun itseni täytyy se antaa hänelle.

Tikka (Huutaa ravintolaan). Ilja Jaakkovits! täällä on yksi mies, joka tahtoo puhua teidän kanssanne.

(Sapanen tulee.)

Renki. Saan sanoa paljon terveisiä rouvalta ja tässä on teille kirje, joka juuri nyt postin kanssa tuli.

Tikka. Näinköhän tuo sanoma tuonee mulle ravintolan vieraita?

Sapanen. Sano rouvalle terveisiä paljon ja että minä tulen illalliseksi kotiin.

Tikka. No, mitähän tuossa kirjeessä nyt on?

Sapanen (lukee). "Korkiast kunnioitettu herra Ilja Jaakkovits Sapanen, Rehellinen ja kuulusa kupietsa Käksalmes; *swojei rukuu*", se on suomeksi, hänen omaan käteensä, eikä kenenkään muun; "*skooro, skooro*", se tahtoo sanoa, oikein välein. (Aukaisee kirjeen.) "Systerpek heinäkuun 1 päivä." — Ah, se on kirjeenvaihtajaltani Systerpekistä. Hän kirjoittaa minulle aina tärkeimmät uutiset sieltä. (Lukee itseksensä.) Herra Jumala, mitä näen! Auttakaa! auttakaa, minua pyörryttää! Minä kuolen!

(Hän on lankeamassa maahan, Tikka ottaa kiinni ja vie hänet penkille kestikievarihuoneen vierellä.)

Tikka. Woi Jumalani! tähän tarvitaan kiiruisaa apua!

(Töytää hattumaakariu ovelle ja huutaa sisälle.)

Hajuvettä! hajuvettä! Wälskäri! Wälskäri! — Ah, toden totta, nytpä erhetyin pelkästä peljästymisestä. (Huutaa omasta ovestaan sisälle.) Hajuvettä! Wälskäri! Wäliin! Ilja Jaakkovits laulaa viimeistä virttensä.

KUODES KOHTAUS.

Entiset. Wiljakainen. Miettinen. Ravintolanvieraita ja palvelijoita. Miettisellä on vielä sanomalehti kädessä.

Kaikki. Mitä nyt? mitä nyt?

Tikka. Hajuvettä! Hajuvettä!

(Palvelijat juoksevat sinne tänne.)

Sapanen (alkaa tointua). En minä tahdo hajuvettä. Antakaa minulle ryyppy viinaa, se on paljoa parempi.

Tikka. Tuokaa kuminaviinaa! Ei, tuokaa tavallista paloviinaa!

(Sopaselle tuodaan ryyppy viinaa.)

Sapanen (juotuansa). Ah, kuinka se helpotti!

(Nousee.)

Miettinen. Oletteko saaneet pahoja sanomia?

Tikka. Minä otan osaa suruunne.

Sopanen. Ei, ei sinnepäinkään. Minä pyörryin vaan pelkästä ilosta.

Kaikki. Ilostako?

Sopanen (mieleltään liikuttettuna). Oi, ystävä kullat! Miten saattaisin virkkaa teille tunteeni? Enhän voi puhuakaan! Ko-ko-ko-ko-komersiraati Petrovitsa tulee Käkisalmeen.

Kaikki. Tuleeko?

Sopanen. Hä-hä-hä-hän e-ei tule.

Kaikki. Eikö?

Sopanen. Hän o-o-o-on jo tullut.

Kaikki. Onko mahdollista?

Sopanen (antaa Tikalle kirjeen). Lukekaa itse, Kaarl Ivaanovitsa; minä olen niin pyörryksissä, etten ainoatakaan puustainta tunne.

Tikka. "Ässä", y sanoo y; s, y, s, syster; p sanoo p, e, k; syster pekko. Lukekaa te Matvei Jekaterinovitsa. Kyllähän minäkin lukea osaisin, vaan en enää rillittä näe.

Miettinen (lukee.) "Systerpek heinäkuun 1 päivä. Korkiast kunnioitettavaine herra kupietsa. Nyt mie lähestyn pännää ja läkkii, jolla saan kiruttaa et yhtä tärkeä kui suurki uutine on ilmestynt. Mie saan ilmottaa et komersiraato Petrovitsa on tult ja lähtöö täs silmäräpöykses Käksalme, mis hää ottaa korttierii Kaarl Iwanovitsan luona."

Tikka. Minun luonani! Mitä kuulen minä?

Miettinen (jatkaa lukua). "Hää, näättähä työ, kulkoo maata myöten, minkä perustuksen syy on se, ettei massina voi kannattaa nii paljo kultaa ja hopiaa, ku hänel on keral, kosk yhen posthevosen pittää juossa 40 kertaa ies takasii. Hää reisuaa Sallaa ja vaik hää ei oo tahtont ilmottaa issiää, nii on hää kuiteki tult tunnetuks siit kultakasast ja erinomaisest antamisestaa, mil hää antaa joka paikas kultaa. Ei hää oo antant köyhil, mut hää auttaa hantvärkkärilöitä, kupetsii, keskievariloita ja kaikkii sil taval, et hää maksaa paljo enemmänä ku mitä maksaa. Nii esmerkiks anto hää kymmenä kolikkoo yhest vuraskust."

Wiljakainen. Saakuri soi, jospa olisi sen minulta ostanut.

Miettinen (jatkaa lukua). "— ja tääl Systerpeki polttiniekan veslasist, kuha sai vaan Rajajoon vettä, vaik sekkii olj sekasta ja mutasta. Hää ilossi meit läsnä-olollaa vaa puolj tuntii, paha kyl; ja vaik hää tulj keskel päivää, nii ei kuitekaa savotan ikkunois olt kynttilöitä, sil kosk ei olt pimiä, nii ei myö tahottu tehä hänel liminatsii; hää tuljki niiku harakka, ettei kukkaa tietänt, kävel ja katsel, jaa-ab, mie voi sannoo, niiku harakka, ja viel sukkelammii läks hää pois, mie voi sannoo, niiku haukka kananpojan perrää. Miul ei oo aikaa ennää kiruttaa teil, mie vaa tahoin suurimas kiiruuves tää kautta ilmottaa teil, et komersiraato Petrovitsa tulloo Käksalme. Pyyetään suurimal nöyryyvel antamaa anteiks, ettei kirutushiekka oo kuivant ja et kirutusläkki, jota sen pääl kaasii, on viel märkää" — (katsoo tarkemmin kirjettä) eihän tässä näy hiekkaa olevankaan ja puustaimet ovat kuitenkin jo kuivat ja selvät — (lukee) "mut miu pittää laittaa se nii kostian ku se on. Ei mittää muuta täl kertaa ku paljo terveisii; sitä toivottaa teil teijän liukas pismoiniekka Antrei Simenowitsa, Prikassikan pomosniekka Systerpekin savotas." — No ystäväni, mitä itse asiasta arvellette?

Tikka. Komersiraati tahtoo tulla minun luokseni kortteriiin! Ja minä, kolhopää, en ole voinut tuota aavistaakaan. Nopeaan! Joutuun! Laittakaa kaikki kuntoon! Siivotkaa huoneet komersiraatia varten, jopa herra Heimonkin huone; hän voipi siksi ajaksi muuttaa kyökkiin. Minä itse asun sillä ajalla vaikka kananhäkissä, tai navetassa, tai missä tahansa. Joutuun, joutuun! ei ole aikaa joutilaisna virua. Nytpä juolahti hyvin tärkeä seikka mieleeni! Pankaa kynttilöitä kaikille ikkunoille palamaan; me tahdomme ottaa häntä vastaan komeammin kuin Systerpekkiläiset. Kuolkaa, Iivana Mihailovitsa, teidänkin pitää panna pari kolme kynttilää hattujen sijaan ikkunalle. Joutuun, joutuun!

(Wieraat ja palvelijat menevät.)

Miettinen. Lähdenpä kiirummiten kotiin pukeumaan raatimiehen virkapukuuni. Jospa soitattaisi avissionikelloa kaduilla, niin kenties ehtisin vielä saada porvariston kokoon ennenkuin hän tulee. Ehkä lienee kuitenkin parempi, jos kokoon itse kaikki ne, jotka kadulla kohtaan.

(Menee.)

Sopanen. Woi, ottakaa minut mukaanne! Taluttakaa minua! Tuskin voin enää jaloillani pysyä, sitä vähemmin avutta kotiin saakka käydä.

(Menee.)

YHDESTOISTA KOHTAUS.

Tikka. Wiljakainen. Heimo ja hänen Ajorenkinsä, joka kantaa matkatakkaa ja vähäistä matkalaukkua.

Heimo. Tässäkö kestikievarihuone on?

Renki. Siinä se on, ja tuossapa näyttää itse isäntäkin olevan.

Heimo. Woisinko saada hyyrille yhden kammarin, herra isäntä?

Tikka. Kammarinko? — Kuka te olette?

Heimo. Mitä se teihin tulee? Minä olen, niinkuin näette, matkustavainen Helsingistä, ja tahdon kestikievarista huonetta.

Tikka. Wai niin! mutta älkää pahaksi panko, minulla ei ole tilaa; koko huoneeni olen hyyrännyt eräälle korkeasukuiselle matkustavaiselle, jota juuri tällä silmänräpäyksellä odotetaan tänne tulevaksi.

Heimo. Niin vain! minun tulee siis palata takaisin. Waan saanko kysyä, kuka se korkeasukuinen matkustavainen on, jollei hän vaan kulje nimeänsä ilmoittamatta?

Tikka. Kyllä hän niin tekee, mutta meidän kesken puhuttu, hän on komersiraati Wasili Petravitsa.

Heimo. Mitä hänellä täällä on tekemistä?

Tikka. Suokaa anteeksi, mutta kylläpä näytättekkin olevan vasta syntynyt vasikka! Ettekö edes Moskovan Wietomostia lue? Ha, ha, ha! Kuin tuhmat nuo Helsingiläiset ovatkin. Ha, ha, ha!

Heimo. Mutta saanko luvan kysyä, asuuko huoneissanne eräs Niilo Heimo niminen herra Helsingistä?

Tikka. Sitä pahempi, sillä hän täyttää vaan kammarini ilman mitään hyötyä minulle näin kovina aikoina. Kunpahan vaan maksaisi minulle rätinkinsä, niin saisi mennä vaikka männikköön. Waan eihän minulla ole aikaa tässä teidän kanssa maksutta lörpötellä. Hyvästi te näsäviisas Helsingiläinen!

(Menee.)

Wiljakainen. Kuulkaa herra, kyllä se on aivan totta mitä hän puhui. Me olemme saaneet sanoman hänen tulostansa. Hän on ostanut matkallansa lakin ja maksanut siitä kymmenen ruplaa. Minun täytyy tosiaankin mennä puotiini ja panna kaikki hatut järjestykseen, kenties hän ostaa minulta semmoisen.

(Aikoo mennä.)

Heimo. Jumala ties, mitkä pidot täällä syntynevätkään. (Wiljakaiselle.) Kuulkaapa pari sanaa, ennenkuin menette pois. Olisitteko niin hyvä ja sanoisitte minulle mistä täällä kaupungissa saisin kortteerin?

Wiljakainen. Täällä ei ole muuta sosieteettihuonetta kuin kestikievari. Waan kuulkaa, jos tahdotte tulla minun katokseni alle, niin kyllähän hyvä sopu tilaa antaa.

Heimo. Aivan mielelläni, vaan sallikaa minun sitten palkita vaivanne.

Wiljakainen. No, kyllähän siitä sitten sovimme. (Rengille.) Wie herran kapineet sisään! (Renki menee sisälle.) Olkaa niin hyvä ja odotelkaa hetkisen aikaa puodissani, niin on kambari kohta valmis. (Huutaa): Leena!

Heimo. Kiitoksia paljon! Ehkä minä istun tässä penkillä niin kauvan.

(Istahtaa puodin vierellä olevalle penkille.)

Wiljakainen. Miten vaan itse tahdotte. (Huutaa): Leena!

(Menee pantiinsa. Renki tulee sieltä takaisin ja lähtee pois.)

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

Heimo yksinään.

Heimo (nousee penkiltä ja tulee kuulijoita lähemmä). Siis asuu minun veljeni poika tuossa eikä ole maksanut hyyriänsä. Sanotaanpa: kellä on paljon lapsia, sillä on murhettakin; vaan yhtä hyvin voisi sanoa, kellä on veljen poikia, sillä pitää oleman hyvä kukkarokin. Niilon kirje on tehnyt minut hyvin levottomaksi; sentähdenpä arvelin, ehkä olisi parempi, jos itse lähtisin matkaan hänen tilaansa tiedustelemaan. Ja sen olenkin nyt tehnyt. Hän kirjoittaa rakastuneensa eräasen neitoon ja tämän tähden tuhlanneensa kaikki matkarahat, mutta hän ei virka mitään siitä, mihin tarpeisin hän on ne tuhlanut ja kuka hänen hempukansa on. Minun itseni täytyy kaikkea tuota omin silmin nähdä.

(Sävel: Kesäkuulla lämpimällä.)

1.

Setäin unhottaneen luullaan, trallala
Niinkuin sanottavan kuullaan, trallala
Sen, ett' hekin riemuin joi,
Lemmetärtä jumaloi, trallala.

2.

Wanhoiks pojiks tultuansa,
Kieltävät he nuorta kansaa
Nauttimasta pulloistaan,
Lempimästä toisiaan.

3.

Olen setä toisellinen,
Hyvin muistan, kun mä vainen
Jouduin lemmen pauloihin,
Pyörrypäisnä kuljeksin.

4.

En sit' aikaa tahdo kiittää,
Sen vuoks aion rakkaat liittää.
Setä olen mimmoinen,
Kyllä loppu näyttää sen. Trallala.

Waan mikä kummallinen ukon könttöyrä tuolla tulee? Luulenpa, totta Jumal' auta, että tuo Petrovitsalainen komediia jo alkaa.

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Heimo. Wasili Petrovitsa, hopeahetuleinen nuttu päällä, oksainen katajasauva kädessä ja naisten yömyssy päässä.

Wasili (pudistaa sauvaa kulissien taakse.) A kah! kyllähän miä, tottaah Jumalait, teillen kunnoh kyytii näyttään, soatanan katuuhkoiraat! Ettenköpähän työ, sen rumahiset, soata hiljahisen miehen käyttää rauhaas. — Ahpa, pyhä veli, näinköpähän tahtoisit minuul ollaah avuullinen. Noipa katuuhkoiraat viskoivat heposen kakaroit mua vasten kuonoo.

[Kun Laukkuryssät Suomalaisten keskuudessa eivät koskaan puhu omaa kielimurrettansa, vaan melskaavat tavallista suomea sekoittaen kaikkia murteita yhteen, niin olemme tässäkin tehneet samoin katsomatta siihen, ettei semmoinen kirjoitustapa näytelmissä ole esteetillistä.]

Heimo. Mitä? Näenkö oikein? Olethan Wasili Petrovitsa Aunuksesta!

Wasili. Kutama? Olooko taa mahoollist? Oloottenkohan hierraah Heimoo Hielsinkist, jonkapa kanssah soan pakissa muuan kunniaan sanah? A kas, olommapahan myö usehin kauppoa tehnehet keskenäämmä.

Heimo. Ja jos oikein muistan, niin on minun vielä kymmenen ruplaa sinulta saamista.

Wasili. Kah pustekkii; kyllähpähän työ nyt muistaatten toin aivaan vääriin.

Heimo. Enpä ollenkaan, sillä onhan minulla velkakirja.

Wasili. Seälipähän mua! Kustapahan miä nyt noi tienkaat ottaisim. A kas oloonhan markaaton miesi. Eipä minuul oo penniikänä. Kah, kaikki oloo männyh.

Heimo. No, mitä sinulla sitten täällä on tekemistä?

Wasili. A Herraah Jumalaa! Wieläpäähän miä tahtoon muuan kertah Pitterii nähtää, ennenköpähän kuoloo, as jospahan siellä olis mahoollist soataa viel parkymmentö markkkoa. Oloonpahan käynyh jalvoin taat pitkeä matkoa hamast Arinkankelist soakka Sortahvalaan kaut ja poikkeisiin tänneh Käkihsalmieen; Jumalait, kah, oloopahan toi aivan tottah. Moallapa miä tein kauppoa taloonpoikiin kanssah, jotkapa olooh mua kohtoon kuvaat mieheet, jopahan tavasta piilottuivat mua, kuinpa nimitmiesi tuli läheellen taloo, niinkuin esmierkiiks Joakkimoas. Taloon tytyillen kauppihtiin miä toas nuppinielkoi i vanhoillen mutsuillen markkulmii, kanviärttii, jernastestamenttii, soatanan pierkoa, neuluu, naskalii, turkinpippurii i nuin etespiein.

Heimo. Taisitpa tehdä hyviäkin kauppoja?

Wasili. Luuliinpahan, kuin partaan syyhys, kaupaat rotsii, a kuin ei rotsinutkana. Huonoot kaupaat sain. Enpäähän petakkoakana oo soanuh. Hiitoolassapa mua ryöstettihin, kaikkipa laukku vietihin.

Heimo. Waan mitä tuo pukusi merkitsee?

Wasili. Kiessuus mua varjelkuon voan ei ketäkänä muitaa; kas, kaikkipahan vanhaat voatteheet ovat poisi ryösteetyt. Taanpa jentriikän ostiin Pitteris olessan ereält komentiialt, joka suurehes tiaahteris siellä sanoi olleheen poliismaisteri "Revissuori" tiaahterikappalehtaas, jossapa näytetäh kutenpa virkaamieheet ottoavat lahjoi vastahan.

Heimo. Käypikö poliisimestarikin siellä naisten yömyssy päässä?

Wasili. A piäppähän suus kiini, kas miäpä tuimiistuun! Niäs, ilmaa puhaalti lakkiin, minuun istuessan taloonpoiaan rattahil. Toipahan oli rumaah ilmati i olipa lakkiin uus, kunka juur olin miä Sortahvalaasta ostaanu. Ah, voinenpahan miä vannoo teillen, ettäpä minuul olooh tapahtuunu paljon kovii onnii taal perkeleheen matkaal; noistpa voisih syntyvä kokoh kirjaa. Kuuleppahan, pyhä veli, jospa korvaanneh sitämä siiteä, kas, miäpä kerroon teillen kaikki, koin kerroonkin.

(Lauletaan kuin: Jussi meni kaupunkiin.)

1.

Hiitolahan sammoisiin
I mieliin, kieliin hoastoin,
Piruun pierkoa kauppihtiin,
I mutsuilt tienkaat roastoin.
Taloonmies,
Sorttah ties!
Pihkaaks pierkaan keksih;
Tuimiistuip' heän, Herrah Kies!
Taast niin tuliseksih.

2.

Kylläh koitiin selitteä:
Olooh köyhii vuosii,
Piruu myös syö jäkeleä,
On pierkai toistaa kuosii.
A kas, heän
Syömesseän
Kostoo mullen kantai,
Nimitmieheel kielimeän
Mutsuns juossaa antoi.

3.

A kun yölläh roikkosiin,
Tul nimitmiesi luoksi,
Miä kun juurih heräisiin,
Niin laukkuun luo toi juoksi.
Rauhaassain
Rahillain
Lojuin taahan asti,
Kaapasinpa karkkuun vain
Oikein nupiasti.

4.

Juoksiin mehteän nupijoan
Miä ilki-alastonnah,
Peällän olih särkki voan
Muut kaikki sai toi konna,
 Onneksem
 Kanssan vein
Höysyt i taan takin;
Miä kun siitten mattoa tein,
Tuulispie vei lakin.

5.

Heimo.

Onnes kova ollut on,
Käyt kovin sääliks mulle.
Kun nyt olet lakiton.
Niin hattu hanki sulle.
 Niitä saa,
 Näen ma,
Hattumaakarilta.
Hattu pukus kaunistaa,
Näytät bojarilta.

6.

Wasili.

Kah, kump' ei oo penn',
Niin kuk toin ostoa jaksaa.

Heimo.

Siitä mitä vaatii hän,
Sen tahdon minä maksaa.

Wasili.

Walheet lie?

Heimo.

Tästä sie
Saat kaksykymment' markkaa

Wasili.

Kuvaan mies heän, soakulj vie!
Auttoa Wasil parkkaa.

A kas, toi herraah oloo aikaa molotsaa, a heän on molotsaa. Woan kuulkoattenpahan, kunhan uotaatten kotvaasen aikoa, kylläpähän miä vielä muistaan.

Heimo. Suorittaako muistat? Sitä en juuri luule.

Wasili. A kuin muistaan.

Heimo. Mitäpä tuosta. Mutta oletko ennen ollut Käkisalmissa?

Wasili. Enpähän miä taal oo milloinkana olluh, enpä maisin enkä vesimatkein, kuinpahan en tahtoo sekota massinoihik, koskahpa höyryy oloo kuni ruuvivoimaah, i soattah tärähtykseel särehteä ilmahan.

Heimo. No, koska et ennen ole täällä ollut, niin näet jotain kummaa. Sinä tulet näkemään kuinka kohteliaasti kaupunkilaiset tulevat sinua ottamaan vastaan, niin kohteliaasti, ettei koskaan ole sinulle vielä semmoista tapahtunut.

Wasili. Taivahinen Herraah mua varjelkuon. Kutama toi tahtoop sanoo?

Heimo. Sinä siis et ollenkaan näy tietävän, kuinka kovin mieltyneet tämän kaupungin asukkaat ovat

sinun suuren isänmaasi kansaan!

Wasili. Kah, kutama työ minuul pakitsetten?

Heimo. Kylläpä kohta olet sen näkevä. Jos täällä ammutaan kanuunilla, niin tapahtuu se sinun kunniaksesi.

Wasili. A kuin en siitääh sitämä sortti! Kas, miäpä varoon kalunan ampuumist.

Heimo. Jos kaupunki tulee tulilla valaistuksi, jos sinua kummarretaan j.n.e., niin älä siitä ole ihmeissäsikään, sillä kaupunkilaiset tekevät sitä, jos ei juuri miksikään raha-ansioksi sinulle, niin kuitenkin sinun kunniaksesi.

Wasili. Ah, Herraah Kiesus siunaatkuon; kutenpahan nyt silmät oloo keäntynyh? Kah, muutaamis seuvuis oloo rahavas tahtoonuh mua hirtehen roikkumahan hilataa, a taalla....

Heimo. Waiti nyt! Minä kuulen kansaa tulevan. Minä en voi sinulle enemppää puhua. Älä ole minua tuntevinasi, minä en myöskään ole sinua tuntevinani.

Wasili. A kah, pyhä veli, äläppähän jätää mua! Jopahan mua tärisytteä toi kunniah-iloo. Herraah kultaa, kuulkoappahan muuan pakinah. Kun eihän voan toi olis loihoonkonstii. Kah, kukapaha ties lohtuuvat mua karjunks.

Heimo. Ole huoleti ja luota minun apuuni, jos tämmöistä tulet tarvitsemaan.

(Menee hattumaakarın puotiin.)

Wasili. A kas, heänpä jo oloo pois. Kutama tuloo minuun tehtää? Noh, oloopahan heän kuvaan mies, eipä heän minuul pahoa suo. Woinenpahan, kah, siitääh komentiiia siis hamahan loppuhun soakka, ehkäpä tuost hyvöö rotsii.

NELJÄSTOISTA KOHTAUS.

Wasili. Miettinen, puettuna vanhaan raatimiehen virkapukuun. Sopianen, pitkä venäläisen kauppiaan kauhtana päällä ynnä muutenkin hyvin eriskummaisessa puvussa.

Sopianen. Minä voin tehdä pyhimmän valan siihen, että hän on jo tullut ja seisoo tuossa.

Miettinen. Ei siinä enää ole epäilemistäkään; kaikki tunnusmerkit sen todistavat, niinkuin tuo hopeahetuleinen takki ja niin edespäin.

Sopianen. Johan minä sen sanoin teille, Matvei Jekaterinovitsa.

Miettinen. Puhukaamme nyt hänelle Wenäjän kieltä.

Wasili (itseksseen). A kah, nytpähän pauhkahtoa.

(Sopianen ja Miettinen kumartavat syvästi etempänä, Wasili nyökäyttää heille päätänsä epäilevällä katsannolla.)

Miettinen. Trastuitte vascha plahorootie!

Sopianen (erikseen Miettiselle). Se on väärin; pitää sanoman näin: (Wasilille) Traisalaitte vassa siantelstvo, komersiraato Wasiili Petroovits!

Wasili (itseksseen). Soakelih vie! Kah, nytpähän hyö oloo jo tehnehet minuun kommersiroaliks.

Sopianen. Wui otsen toprii tselovekka kak prislii knam.

Miettinen (erikseen Sopaselle). Se on vallan hulluinpäin, pitää sanoman näin: (Wasilille) Wui, je trona palkka, polssoi molotsa kak raatovalsas — — (erikseen Sopaselle korvantausta raapien) Kuin se on Wenäjäksi, kunnioitatte meitä läsnä-olollanne?

Wasili. A pakiskoattenpahan voan Suomeen kielt, kylläh miä tuot ymmäärrän i taijanpahan ihtekin pakistaah sitämä parahint Suomee, kutama Helsinkiin herraat pakitsoovat.

Sopianen. Onko mahdollista?

Miettinen. Se on meille suuri kunnia; vaan saanko nöyrimmän kunnian kysyä, mistä teidän ylhäisyytenne on oppinut niin selvää Suomea puhumaan?

Wasili. A kas, pyhät veljeet! oloonpahan lukenuh Suomee tuost Wiraallisest Lehteest i siinäpähän olookin sitämä parahint Snomee; senpää vuoksihan sen nimih olookin Suomaalainen Wiraallinen Lehtii.

Miettinen. Herra komersiraadilla mahtanee olla niin terävä pää, kuin tahkottu kirves.

Sopanen. Me luulemme, että teidän ekselensinne on täytynyt matkustaa maata myöten Moskovasta saakka. Taisi olla ikävä matka!

Wasili (itseksseen). Luuleenpahan, totta Kiesavit, ettäpähän hyö luuloo minuun olovan Muskovast; tuon mainioon rikkahan kommersiroalin, minuun kaimoan, Wasili Petroovitsaan. A kah, olokuonpahan toi nuin i näin. (Ääneensä). Mukihin mänih.

Sopanen. Waan miksi teidän ylhäisyytenne seisoo tässä kadulla? Ettekö tahdo astua sisälle tuohon seuruoneesemme?

Miettinen. Koko tuo huone on teitä varten.

Wasili. A kutama? kokoh huonee?

Miettinen. Niin, herra komersiraati!

Wasili. Kah, oloopahan toi somah huonee.

Sopanen. Olkaa niin hyvä ja astukaa sisällen.

Wasili. Ah, pyhät veljeet, uottakoattenpahan kotvaasen aikoa. Kas minuunpa tuloo männääh hattuhmoakarihin hattuuh ostamahan.

Miettinen. Hoi, mestari Iivan Mihailovits! mestari Iivana Mihailovitsa!

Sopanen. Komersiraati tahtoo ostaa itsellensä hatun.

VIIDESTOISTA KOHTAUS.

Miettinen. Wiljakainen, Sopanen.

Wiljakainen. Teidän kaikista kaikkein nöyrin palvelijanne! Mikä suuri kunnia minun vähäiselle huoneelleni! Suvaitseeko teidän ekselensinne tunkeutua armosta minun puotiini. (Itsekseen.) Woin pyhimmän valan tehdä siihen, että kymmenen ruplaa on kohta minun taskussani. (Wasili menee sisälle, Wiljakainen seuraa jäljessä.)

Miettinen. Antakaamme nyt tieto hänen tulostansa Kaarl Ivanovitsalle.

Sopanen. Hiin, hyvin välein, välein!

Molemmat (huutavat). Kaarl Ivanovits! Kaarl Ivanovits!

KUUESTOISTA KOHTAUS.

Miettinen. Sopanen. Tikka, hyvin kaitahihainen, vanhanaikainen hännystakki päällä, pöytäliina käsivarrella ja muutenkin eriskummaisesti puettuna.

Tikka. Mitä, nyt? Onko hän tullut?

Sopanen. Hiin, totta Jumal' auta, onkin, ja te ette ole olleet häntä vastaan ottamassa.

Tikka. Mitä ihmeitä! Missä hän on?

Miettinen. Olkaa vaan levollinen; hän on mennyt Kaarl Ivanovitsalta ostamaan itsellensä uuden hatun.

Tikka. Onko mahdollista! (Huutaa.) Kuulkaa sen perkeleet! Laittakaa kaikki valmiiksi! Pankaa sianläskiä hapankaalin sekaan! Ja kun minä annan merkin, niin soittakaa säkkipilliä!

Miettinen. Minä ja Ilja Jaakkovitsa olimme ensimmäiset häntä vastaan ottamassa. Me saamme varmaankin Yrjänän ristin, jonka hän meille palkkioksi toimittaa.

Sopanen. Tahi priljantisen nuuskatoosan kultarahaa täynnä.

Miettinen. Tai kumminkin hyviä silmäneuloja täynnä.

Sopanen. Aina teidän puheistanne huomaa, että te olette räätäli. Kun teillä on raatimiehen virkanuttu päällä, niin teidän tulee unhottaa koko räätälin ammatti.

Tikka. No, mimmainen hän on puhutella!

Sopanen. Hyvin armollinen!

Miettinen. Hän on komersiraadeista parhainta sorttia. Parhain ihminen mitä maailmassa löytyy.

Sopanen. Ja hän puhuu Suomea...

Miettinen. Kenties paremmin kuin me Wenättä.

Tikka. Hiljaan! hän tulee!

Miettinen (komennoi huutaen). Ottakaa vaari! Rivi-hin!

(Asettuvat juhlallisesti riviin ravintolanhuoneen eteen.)

SEITSEMÄSTOISTA KOHTAUS.

Entiset. Wasili. Wiljakainen.

Wasili. A kah, minuulpahan oloo uikein pahah mieliä kuin ei kaupaat rotsinehet. Woan enpähän miä voinee mustoa hattuu piessä kantoa. As, valokonen hattuhan minuul piteä piessä ollaah. Ettenköpähän työ näje, että miä oloon valakiapie prihatsu, kuten kuin ihte viaattomuus, i kuin viaattomuuves ei oo kutakana vilppii, niin kas, enpähän miäkänä suvaisse kutakana outoo merkkii piessä.

Wiljakainen. Sepä oli saakeli, että juurivasta ikään tulin myymään ainoan valkean hattuni.

Wasili. Sep oloo soakelih, sep oloo soakelih! a kutama toi minuhuun kuuluup? Eihän toi kotsaus minuhun koskee.

Wiljakainen (itseksseen). Luulenpa kuitenkin keinon keksiväni: Herra Niilo Heimo antaa minulle luultavasti takaisin sen valkoisen hatun, jonka hän vasta osti minulta. (Ääneensä.) Jospa herra komersiraati tahtois armosta odottaa hiukkaisen aikaa, ainoastaan niin kauvan kuin olette puolipäivällisenne syöneet, niin teidän ylhäisyytenne on saava valkean hatun, jota juuri tehdään ja joka valmistuu noin neljänneksen tunnin jälkeen.

Wasili. No, kah, voineenpahan miä tok nuin kotvaan aikoa uottoah. A tahtoisittenkopahan toin laittoa siitten minuul kamorkkahan.

Wiljakainen. Suoraa päätä.

Tikka (läheten). Sydämeni hyppii ilosta, että teidän ekselensinne, herra komersiraati, tekee minulle sen kunnian, että tulee minun katokseni alle asumaan.

Wasili. Kas, pyhä veli, joskopahan sinuun syömi hyppiäh, i hyppiäh minuunkin.

Miettinen. Kuinka viisaasti vastattu!

Sopanen. Hänen vastauksensa sattuvat aina navakkaasi.

Tikka. Jos teidän ylhäisyytenne suvaitsee astua pöytään, niin on ruoka jo valmis.

Wasili. A kas, kutama kiiruummin sitämä parhempi; jopahan suoleet minuul nalöst sisäl kuunuvoo.

Tikka (huutaa huoneesensa). Hei, säkkipillit ja harmoonikat soimaan.

(Säkkipillien ja harmoonien soitto kuuluu.)

Wasili (itseksseen). Soakelih soikohon! Nytpähän ei enään oo epäillyst siit, että hyö luuloo minuun olovan kaimoani, Kommersiroalin Mnskovast.

(Wasili, Tikka, Sopanen ja Miettinen menevät sisälle.)

Wiljakainen (yksinään). Niin, niin minun pitääkin tehdä. Tyttäreni Leena menköön nuorelta Heimo herralta pyytämään sitä takaisin. Hänelle herra Heimo sen kyllä antaa.

(Menee.)

KAHDEKSASTOISTA KOHTAUS.

Niilo tulee kestikievarihuoneesta ulos. Kohta sen jälkeen Heikki.

Niilo. Mikä meteli! Ei ole mahdollista olla rauhassa tuolla sisällä. Sanotaan, että kauppaneuvos Wasili Petrovitsa on tullut Moskovasta ja että he hänen kunniaksensa ovat kääntäneet koko huoneen nurin.

Heikki (tulee). Niilo toverini, minä voin antaa sinulle oikein hyvän neuvon.

Niilo. No, mimmaisen?

Heikki. Tänne on tullut saakurin rikas ruhtinas, jolla kuuluu olevan ollut pari miljoonaa orjaa...

Niilo. Minä olen kuullut sen.

Heikki. Mutta et ole kuullut, että hän on tullut Jerusalemissa asti hopeaisissa vaunuissa, ajaen kahdellatoista hevosella ja tuoden muassaan viisikymmentä kuormaa kultaa ja timantteja Käkisalmelaisille jaettaviksi.

Niilo. Sitä en ole koskaan kuullut enkä nähnyt.

Heikki. Warmemmaksi todistukseksi sanoilleni, tahdon sinulle myöskin kertoa sitä, että hän on partainen kuin itse pääpirn.

Niilo. Menköönpä hiiteen!

Heikki. Ja raha on hänestä roskaa vaan.

Niilo. Ja sinä todellakin uskot noita kaikkia akkojen juoruja; etkö tiedä, että ihmiset tekevät puheillaan kaikki asiat tuhatta kertaa suuremmiksi?

Heikki. Se on kyllä totta, sen minä omasta kokemuksestanikin tunnen, sillä kun Helsingissä asuessani olen Sandviikissä yhtä ainoaa lasia suuhuni kallistanut, niin on porina kulkussa Kruunnuha'an vuorilla kaikunut ja kahvitantat Kämpillä ovat huutaneet: nyt taas on tuo Heikki juonut tänään viisi tusinaa putelia punssia, ja saanut alkkoholismen. Kun nyt Helsingissä, joka on olevinansa suuri kaupunki ja sivistyksen pesä, juoru- ja sortopuheet lentävät tuhatta kertaa suurennettuina yhdessä minutissa kahden kolmen virstan matkan, niin ei ihmettä, että ihmiset Käkisalmissa, joka on vähäinen kaupunki, samassa silmänräpäyksessä toisessa päässä tietävät mitä toisessa on puhuttu. Ja kun joku hullu on tuhmudessaan ajatellut Petrovitsaa äärettömän rikkaaksi, niin on semmoisia juorupuheita ympäri kaupunkia syntynyt, joita juuri sinulle luettelin. Waan ei savua, jos ei tulta, sanoo sananlasku. Siis luulen minä, että noissa juoruissa on kuitenkin joku perä. — Jos ei hänellä niin paljon rahaa olekaan, kuin sanotaan, niin mahtanee hänellä kuitenkin olla muutama tuhat ruplaa.

Niilo. Mitä se meihin koskee, vaikka hänellä olisi miljooneja?

Heikki. Maltappas nyt ja kuule mitä sanon: minun neuvoni olisi siis, että pyytäisimme häneltä noin pari tuhatta markkaa, koska hänellä on rahoja.

Niilo. Ha! ha! ha! Joko viimeinkin tuon neuvosi suustasi päästit?

Heikki. Niin, eikä se olekaan mikään huono neuvo.

Niilo (suutuksissaan). Waan minä en tahdo ruveta kerjäläiseksi.

Heikki. Kerjäläiseksi? Ei Suomen miehen sovikaan kerjätä; vaan pyytäkäämme häneltä lainaksi ja jos laina jäisikin maksamatta, niin eihän tuosta maailma mullistuisi; ja toiseksi ei minusta olekaan mikään synti riistää rahoja yhdeltä partasuulta, sillä ovathan hänen veljensä meiltä sangen paljon muuta kallista tavaraa vieneet.

Niilo. Niin kyllä, mutta rehellinen Suomalainen luontoni ei salli minun neuvoasi noudattamaan.

Heikki. Eihän sinulla nyt minkäänlaista luontoa olekaan, sillä rakkauden pauloissahan sinä kuljet. Mutta ei rakkaus elätä, ja muista, että olet velkaa ravintolaan sata markkaa. Sentähden sanon sinulle viimeisen kerran, lainaa häneltä vaikka pari sataa markkaa, toisen sadan velkamme suorittamiseksi ja toisen millä Pietariin pääsemme, josta sitten saisimme lisää, koska setäsi on antanut sinulle valtuuskirjan saada hänen tuttaviltansa rahaa. Hyvästi nyt! jos et tee niinkuin olen sanonut, niin jätän sinut tänne Leenaasi ihaelemaan ja lähden yksinäni Inkerinmaalle vaikka jalkapatikassa, sillä ainoalla markallani en voi hevoisin kulkea.

(Heikki menee.)

Niilo (yksinään.) Jos en häntä paremmin tuntisi, niin luulisin hänen minua pilkkaavan.

YHDEKSÄSTOISTA KOHTAUS.

Niilo. Leena.

Leena (Niiloa huomaamatta). Hyvin ikävään toimitukseen lähetti isäni minut. Minä vapisen kuin haavan lehti. Mitä tuo vieras herra ajatelnee, kun kuulee, että minä tahdon puhua hänen kanssansa. Saas nähdä, näinköhän voinen häneltä salata sitä, joka jo kauvan aikaa on minun sydäntäni vaivannut? Tahdonpa tavata jonkun palvelijan ja lähettää hänen kutsumaan herra Heimoa ulos. Mitä hän ajatelnee kun näkee, että se olen minä, joka tahdon häntä puhutella. (Mennessänsä kohtaa hän Niilon.) Jumalani se on hän!

Niilo. Minuako niin peljästyitte?

Leena. En, päinvastoin minä haen teitä.

Niilo. Te tahdotte puhutella minua? Mikä lämmin tuuli on tuon onnen minulle saavuttanut?

Leena. Minulla olisi vähäinen rukous teille tehtävänä.

Niilo. Rukous? Sitä on jo siunaus seurannut, sillä ettehän te suinkaan voi vaatia minulta mahdotonta.

Leena. Kaukaa siitä. Mitä minä vaadin, on teidän helppo täyttää.

Niilo. Kuinka onnellinen olenkin, kun saan kunnian tehdä teille jonkun hyvän työn. Waan velka velasta, sarka sarasta! Tietäkäätte, että minullakin on rukous teille tehtävänä, rukous, joka on asuskellut jo kauvan aikaa huulillani ja jonka te voitte täyttää, eikä kukaan muu.

Leena. Saanko kuulla mikä se on?

Niilo. Olkaa niin hyvä ja ilmoittakaa te ensin salaisuutenne, sitten vasta minä minun.

Leena. Minä niin ujoksun; se on semmoinen kummallinen asia.

Niilo. Luuletteko, etten minä myös ujoksu? Kummallinen ei se ole; minusta ei se kumminkaan siltä näytä.

Leena. Sanokaa te ensin asianne, ehkä se antaa minulle rohkeutta sanomaan omani.

Niilo. No olkoon menneeksi.

(Sävel: Ei taivahan alla ja avaralla).

1.

Mit', ystävä kulta,
Nyt kuulet multa,
Silmäin on sulle sen kertoneet.
Lemmen jos voimaa tunnet sa,
Tiedät mit' tahdon sanoa ma.

2.

Kun lintuset kuiskaa
Ja tuulet huiskaa,
Korvasi luontoon kallista,
Niin sinä kuulet laulelon,
Jossa mun salaisuuteni on.

Leena.

3.

Mit', ystävä kulta,
Nyt kuulen sulta,
Silmäs on mulle sen kertoneet,
Lemmen jos voimaa tunnet sa,

Arvaat mit' tahdon vastata ma.

4.

Kun lintuset kuiskaa
Ja tuulet huiskaa,
Korvasi luontoon kallista,
Niin sinä kuulet laulelon,
Jossa mun vastaukseni on.

Molemmat.

5.

Oi, ystävä kulta,
Mä minkä sulta
Kuulen nyt suureks riemukseni,
Mieleni sit' on kuvaillut,
Sydämen' usein uneksinut.

6.

Kun ilma se raikkui
Ja taivas kaikkui,
Sun salasuutes kuulin ma.
Kun sitä kysyin lehdolt', oi!
Wastuuksi rastaan säveli soi.

7.

Mut, ystävä kulta!
Kun mä nyt sulta
Itseltäs vastuun kuulla sain,
Paljoa kauniimmalta soi:
Mä sua lemmin, kultani oi!

Niilo. Leena kultani! Oi kuinka kauvan sydämeni on hartaasti kaihonut tätä hetkeä! Waan minä en ole uskaltanut edes toivoakaan sen lähestyvän. Se kylmyys, jonka sinä minua kohden näytit, se vastenmielisyyys, jonka luulin sinussa minua kohden huomanneeni...

Leena. Minä luulin, että te tahdoitte vaan pilkata minua. Minusta oli se niin ihmeellistä, että te niin usein tulitte puotiin ja ostitte niin hirveän monta hattua.

Niilo. Minä tiedän sen; minä käytin itseäni hullusti.

Leena. Ei, en minä sitä tahdo sanoa. Mutta minä luulin, että te olitte rikas herra, joka ei rahalle arvoa antanut, kunhan vaan samassa sai tehdä pilkkaa köyhästä tyttö raukasta, vaan minun sydämeni sanoi minulle, ettei minusta olisi yhtäkaikki, jos te lähtisitte pois yhtä odottamatta kuin tulittekin.

Niilo. Minä lähtisin luotasi pois! En koskaan, Leena kultani! Todistaakseni sydämeni rehellisyyttä, tahdon vannoa sinulle, etten enää matkusta Wenäjälle, niinkuin aikomukseni oli. Minä palaan Helsinkiin pyytämään setäni suostumusta avioliittoomme ja tulen sitten jälleen tänne paikalla takaisin.

Leena. Aiotteko te todellakin tehdä niinkuin sanoitte?

Niilo. Pyhimmillä valalla voin sen vahvistaa! Mutta kutsu minua sinuksi, ja anna liittomme merkiksi minulle muisku.

Leena. Mitä te nyt mietitte! Tässä keskellä julkista katua! Koko meidän kaupunkimme saisi siitä puheen-ainetta moneksi kuukaudeksi.

Niilo. Sinä olet oikeassa. Lupaa minulle sitten vaan, että kutsut minua sinuksi.

Leena. Jos vaan en herättäisi muissa mitään luuloa. Ja hyvästi nyt joksikin ajaksi.

(Tahtoo mennä.)

Niilo. Leena, odotahan vähän! Olihan sinulla jotakin asiaa minulle.

Leena. Herra Jumala! se on totta! Minä unhotin koko asian. Se on teidän syynne, te olette saattaneet

pääni pyörryksiin.

Niilo. Minä tahdon sovittaa rikokseni suutelemalla tuhatta kertaa teidän käsiänne.

Leena. Jumala valjelkoon! Ei se käy laatuun. En minä tohdi tässä kauvemmin seista. Siis pari sanaa yhtä hyvää kuin pari sataa. Tuo vieras komersiraati, joka asuu kestikievarissa, tahtoo ostaa valkeaa hattua isältäni; mutta kun hän on myynyt teille viimeisen, mikä hänellä oli, niin pyytää hän, että te olisitte niin hyvä ja antaisitte sen hänelle takaisin; hän tekee teille uuden, tahi antaa teille takaisin rahanne. Käypikö laatuun? Teettehän te sen minun tähden? Ja jos te olette oikein kohtelias, niin tulettehan itse tuomaan se takaisin, että minä saisin samassa nähdä teitä. Luulenpa, että minulla vieläkin olisi yhtä ja toista sanomista teille. Hyvästi! Ei teidän tarvitse vastata minulle, sillä minä en tahdo kuulla kieltävää vastausta huuliltanne.

(Menee.)

Niilo (yksinään). Saakuri vieköön! Hänen ensimmäistä pyyntöänsä en ole mahtava täyttämään! Tuo kirottu hattu! nyt se on toisten kanssa panttina isännälläni. Mikä hiisi saattoi minut tuohon panttaustuumaan! Waan mistä minä voin tietää?... Aha, keksinpä kuitenkin keinon. Minä tahdon noudattaa Heikin neuvoa. Herra Wasili Petrovitsa saattaneehan toki lainata minulle pari sataa markkaa. Minä tahdon mennä sisälle hänen luoksensa — vaan ei, ei se laatuun käy; hän istuu päivällispöydän ääressä. Minä kirjoitan hänelle pari sanaa ja lähetän jonkun viemään kirjeeni hänelle.

(Ottaa taskustansa paperia, käypi pöydän ääreen istumaan ja kirjoittaa.)

KAHDESKYMMENES KOHTAUS.

Niilo. Heikki.

Niilo (pannessaan kirjeen kiinni ja päällekirjoitusta kirjoittaessaan). Kas niin, nyt se on tehty! Tämä varmaankin hyvin onnistaa. (Näkee Heikin, karahtaa seisaalleen ja syleilee häntä.) Oi Heikkiseni! Heikki kulta! Sinun neuvosi on verraton. Minä olen kirjoittanut Petrovitsalle, pyytäen häneltä rahaa lainaksi.

Heikki. No, katsopa nyt, eihän minun neuvoni niin hullumainen ollutkaan! Ensin sinä suutuit, vaan nyt huomaat itse, että...

Niilo. Mutta silloin en minä tietänytkään mitä nyt tiedän.

Heikki. Mitä sinä tiedät?

Niilo. En mitään! en mitään!

Heikki. En tahdokaan tietää, kunhan vaan pääsisimme täältä hiiden luolasta pois. Ja että tämä toivoni tulisi välemmin täytetyksi, niin anna minun itseni viedä tuo kirje Petrovitsalle.

Niilo. Jos tahdot, niin vie vaan.

(Menee ravintolaan.)

Heikki (yksinään). Ensin ei minun neuvoni kelvannut, ja sitten jälkeinpäin noudatetaan sitä kiitollisuudella; mutta eipä ihme, sillä niinhän aina on laita *confratrea musarum alumni'en* välillä. Waan mitäpä tuosta; olenhan Niilon ystävä ja sentähden koetan vaikka hampaineen hänet pulasta päästää. Sen vuoksihan olen myöskin ottanut viedäkseni tämä kirje Petrovitsalle, vaikkei Suomalaisen ylioppilaan sopisi partasuilta mennä rahaa anomaan. Waan ettei tuo muukalainen eikä muutkaan huomaisi, että olen *ornatissimus, doctissimus, philosophiae studiosissimus juvenis* Suomenmaan yliopistossa, niin pukeun rengin vaatteisin. Sen minä teenkin.

(Menee.)

YHDESKOLMATTI KOHTAUS.

Porvareita, eriskummaisissa puvuissa tulee vaimoineen ja lapsineen ja etunenässä soittajia, joilla on harmoonit, säkkipillit ja kitaarit kädessä. He asettuvat kestikievarihuoneen oven eteen. Yksi porvareista laulaa sanat ja toiset *Kaikki* vaan trallalan.

(Lauletaan kuin: Den bästa medicin, som finnes till.)

1.

No, veikot, onneks olkoon meille nyt, trallalaa,
On miljoiniekka tänne eksynyt, trallalaa,
Kieltämme tulee meidän liukastaa, trallalaa,
Ja häntä pilviin saakka korottaa, trallalaa.

2.

Osottakaamme laulain, soittaen
Nyt suurta kunniata hänellen,
Niin kylläpä hän siitä lahjoittaa
Jok' ainoalle sata solkkovaa.

3.

Mut kylläpä me tyhjennämmekin
Wiel' kultakukkaronsa kuivihin.
Ja hänet kynimme, on varmahan,
Niin ettei karvaakaan jää leukahan.

4.

Käksalmelaiset käyttää taitavat
Kyll' rahojaan kuin itse itarat,
Mut mieli tekee saada lisään vaan,
Sill' raha ei tee pahaa milloinkaan.

5.

Siis kettäkäämme hältä kaikki pois,
Ett' enää kukkarons ei soida vois;
Ei Valamoss' oo rahan tarvetta,
Ja Herraa rukoilla voi rahatta, trallalaa.

KAHDESKOLMATTI KOHTAUS.

Entiset. Miettinen.

Miettinen. Hyi häpeä, pölkkypäät! Eikö teillä enää ole järkeä? Onko tuommoinen laulu nyt tällöisessä juhlallisessa tilassa mielestänne laulettava? Jospa te jotakin semmoista ajattelisittekin, niin pitäisi teidän kuitenkin ymmärtää, ettei käy laatuun kaikkia mietteitään ilmoittaa. Luulenpa, ettei komersiraati, Jumalalle kiitos, ymmärtänyt sanaakaan teidän laulustanne. Hän tulee kohta ulos; saas nähdä, osaatteko käyttää itseänne kuin järkevät elikot. Ja samassa silmänräpäyksessä, kun hän tulee, tehkää niinkuin minä opetan, minä, joka olen viisain teistä ja sen vuoksi päässyt raatimieheksi: Paikalla, kun hän tulee, laulakaa hänelle ne uudet sanat, jotka eräs mainioidun runoniekamme on sovittanut tuon hyvin yleisesti tunnetun, vanhan, hyvän ja isänmaallisesti viattomuutta kuvaavan "Wiikerin-Wappu"-laulun säveliin. Semmoisella laulullahan pitää niin korkeaa vierasta vastaan ottaman. Hoi, miehet! alottakaa, alottakaa, komersiraati tulee!

KOLMASKOLMATTI KOHTAUS.

Entiset. Wasili. Sapanen. Tikka. Kööri.

(Sävel: Wiikerin Wappu.)

1.

Tervepä teille! Tervepä teille!
Olkaatte terve tulleet meille!
Kansapa teitä taivahan alla
Ottavi vastaan soittelemalla.

2.

Suuret ne juoksee, suuret ne juoksee
Laupeina aina halpojen luokse.
Ei sovi seista, painakaa puuta,
Laulumme kestää kymmenen kuuta.

Wasili (laulukunnalle). Olohkoatten eähneti, olohkoatten eähneti! Jopahan toi kylläh piisoa. Kah, eipähän minuun peäm voineeh siiteä tommohist viuunin, karmasniekan i pussihuiluhien rämineäh. A kah, kuinpa tuo pesmi pisteä mua niskahan.

(Soitto alkaa uudestaan.)

Miettinen (laulukunnalle.) Hiljaan! Hiljaan! Perkeleen koirat! Komersiraati ei tahdo kuulla enempää.

Wasili (Tikalle, Sopaselle ja Miettiselle). A kah, pyhääät veljeet! Miäpähän tuimoan kutoma minuun tuloo tehtää. Ensistpähän tuloo minuun tehtää kuihtih, i kutama tienkoist parissoa jeäp, a noihan miä teil annaan viinuskan, rommun, kanviärtin, harjuuksiin, markkulmiin i jernastestamentiin ostohoon. (Ottaa Niilon kirjeen taskustansa.) Taassapahan, kah pyhääät veljeet, sain miä pyyntihkirjaan, kussapahan muuan rukoeleeh puoljsatoa solkkovoah; ah, toipahan oloo pätö summaah. (Itsekseen.) Kah, pismaan allah oloo Niiloh Heimoon nimih; minuunpahan pitöö siit pakissa vanhaah Herraah Heimoon kanssah. (Ääneensä.) Pyhääät veljeet, miäpä tuloon kohtai takaasih. Kah, minuun pitöö mänemään Hattuuhoakarihin kuuloomahan tokkopa hattun oloo valamis. Niättenhän, mua hävetteä, soakelih soikuon, seissaa akkahain yölakki pies tämmöhises suurehees joukoos.

(Menee hattumaakarille.)

Miettinen. Kävipähän paljoa paremmin kuin luulinkaan. Komersiraati on vielä kuitenkin armollinen, vaikka te olette tehneet soitollanne tuhmuuksia hänen läsnä-ollessansa.

NELJÄSKOLMATTI KOHTAUS.

Entiset. Heimo. Kohta sen jälkeen Heikki puettuna rengin pukuun.

Heimo (itseksseen, lukiessaan Niilon kirjettä). Tämä on minun veljeni pojalta! Aika veitikka! Mikä mielettömyys! Tahdonpa kuitenkin vielä vähäisen aikaa katsoa tätä komediiaa. Panenpa 4 sataa markkaa kirjeesen ja käsken sitten Wasilin antamaan ne hänelle.

(Menee jälleen sisälle.)

Heikki (tulee). Eiköhän tuo partasuu jo antane minulle vastausta? Asetaunpa tähän seisomaan, niin että haamuni vetää helpommin hänen huomionsa puoleeni, kun hän tulee.

WIIDESKOLMATTI KOHTAUS.

Entiset, paitsi Heimoa. Wasili. Wiljakainen.

Wasili (Wiljakaiselle). A kuin hattuh oloo valamis, kas, niinpä sen tahtoon; näes, siinäpähän temppuh olookin.

Wiljakainen (itseksseen.) Minä olen kun hiiluksilla, pelätessäni, että herra Heimo syöpi sanansa.

Wasili (Heikille). A toi kasakkahko se oli, jokali antoi minuul tienkaah-rukouskirjaan?

Heikki. Juuri sama mies, teidän korkeutenne!

Wasili. Häneen isantamiesi oloo rukoelluh minult parsataah markkoa. A tietääkyönpähän että toi oloo hiieen pätö summaah!

Heikki. Kyllä tosiaan se on, niinkuin me Suomeksi sanomme, saakurin vähäinen summa. Sitähän minäkin olen hänelle sanonut teidän korkeutenne!

Wasili. Kah, parsataah markkoa oloo kuin voan naa ili ei mitäkänä.

Heikki. Sehän minunkin ajatukseni on.

Wasili. A, sanoahan isantamieheellees terveheisii i etten miä voi antoa häneel parsataah markkoa, silläpähän etoo summaah ei hänt autaah kunnekkana.

Heikki (itseksseen). Pahuus vieköön! (Ääneensä.) Kylläpä tuossa on kuitenkin vähäinen apu, teidän korkeutenne.

Wasili. Piäppähän suus kiinni i suo minuunkin pakissah muuan pakinaa! — Kas, sanooppahan isantamieheellees terveheisii i että miä laitaan häneel, näes, neljäsataah markkoa, silläpähän, kas, minuust näytteä, että heän vähiksyttäin tuon verraan tarvihtenoo.

Heikki. Saan kiittää yleväisyyttänee nöyryimmällä alamaisuudellani. (Itsekseen.) Jos tuo perkeleen partasuu olisi antanut vielä pari sataa lisää! (Tikalle.) Tulkaa nyt kanssani! Me maksamme teille velkamme.

Tikka. Korkeimmalla ihastuksella!

(Tikka ja Heikki menevät ravintolaan.)

Wiljakainen. Minunkin täytyy lähteä Niilo herran luo asiastani puhumaan.

(Juoksee ravintolaan.)

Sopanen. Mikä mielen jalous!

Miettinen. Kuinka ylevästi hän itseänsä käyttää!

Sopanen. Eläköön herra komersiraati Wasili Petrovitsa!

Kaikki. Hurra!

(Porvarit tulevat anomnskirjat kädessä Wasilin luo; myös vaimot ja lapsetkin antavat hänelle niitä. Hän ottaa paperit vastaan ylvästelevällä katsannolla. Kun hän on saanut jo osan niitä käteensä, pudottaa hän ne laattialle, porvarit kokoavat niitä ylös ja antavat uudestaan ne hänelle, joka taas pudottaa ne laattialle j.n.e. Tätä kestää koko seuraavan puheen-ajan.)

Wasili. A kas, kuin miä tuumain, kutama minuun tuloo tehtää. Miäpähän, kas, oloon peättänyh antoa Käkihsalmeen rahaval lahjaaks tuon aivaan pätö summaan parih miljuonah solkkovoa. Niinpäh kauvaan kuin nuo piisoah, voittenhän työ minuult soataa armoonlahjui, a kun nuo loppuuh, niin en miä eneän annah rivenniekkookana, sillääpähän, kah, minuul on niin moneheen paikkahaan anneettavanah kuin minuul oloo miljuonii kolikoit. Senpähän tähtien en miä annaah teil petakkoakana, enpä alttiniekkookana enempeä kuin parih miljuonii. — A kas, minuun käsihiin eiväät noi rahaarukouskirjaat mahtuu. Oloppahan, pyhä veli, nuin hyvöö ili kuvaan mies i poappahan noi kaikkih minuun kirjuutuspyötääl.

KUUEDESKOLMATTI KOHTAUS.

Entiset. Wiljakainen, valkea hattu kädessä. Tikka. Palveluspoika kantaen tarjoimella koko joukon pottuja ja juomalaseja, jotka hän asettaa pöydälle huoneen ulkopuolelle. Heimo tulee ja asettauupi porvarien joukkoon. Leena seisoo puodin ulkopuolella ja katselee juhlanmenoa.

Wiljakainen. Tässä on hattu, herra komersiraati; teidän ylhäisyytenne kenties tahtoo sitä koettaa.

Wasili (ottaa yömyssyn pois ja panee hatun päähänsä). Toi mahtuup aivaan topraast pieneen. A, kultapahan toi nyt näytteäh?

Kaikki. Oikein komealta! loistavalta kuin aurinko!

Wasili. A kas, kuin lahjuotaan rahavaal tuon yöhlakkiin muistooks.

(Wiskaa sen pois ja toiset tappelevat siitä.)

Miettinen. Hei, älkää repikö! Se on säilytettävä Raastuvan seinän naulassa tuleville sukupolville tämän päivän muistoksi.

Wasili (Wiljakaiselle). A kas, kylläpähän taast maksuun soat, pyhääh veljeen!

Wiljakainen. Kylläpähän rahat tallella on, kun ne teidän takana ovat, teidän ekselensinne!

Tikka. Näinköhän teidän ylhäisyytenne suvaisis kaataa itsellensä lasin parasta sorttia rommia, Wiipnrista saakka tuotua. Me, näettehän te, olemme tuottaneet sitä sieltä saakka vallan teitä varten, sillä itse juomme tavallisesti paloviinaa, mutta kun nyt on tällöinen juhlallinen tilaisuus, niin...

Wasili. Passipo, pyhiin veljeen! A kylläpähän miä olisiin kernahaast viinuskoakin juonuh, a kuin rommuh tok maistoah pareimmaalt, kummihkin lökärinä i norrina kahviin joukoos, niin olokuonhan männeheeks.

Tikka. Ja muutenkin on se päivällisen jälkeen parhain juoma ja toiseksi voi sitä nauttiessa keskustella hyvin viisaasti kaikenmoisista valtiollisista asioista.

Wasili. No, pyhääh veljeet, kuvaat mieheet, mutsut i likat! a kas, kuin isantah käskööp, niin

tulkoattenpahan nyt naukkoamahan kunniaan ryyppyyn i takanoit yhtehen pistämähään i nuitaa näitä aikah asioit tuumaimahan.

(Istuvat pöydän ääreen.)

Laulu.

(Sävel: Luonnon suuren lapsukaiset avaruuden alla.)

1.

Wasili.

Kas, kuin rommu maistetamma noistah putielkoistah,
Najuu jos on, riitelkeämmä aikah-asioistah.

Kaikki toiset.

Hei, hoi, eläköön
Asjain perustukset!
Niin myös eläköön
Riidat, juopumukset!

(Juovat.)

2.

Miettinen.

Suomess' yhä nälkävuodet korjaa kansaa poisi,
Woisko herra sanoa, ne miten poistaa voisi?

Kaikki toiset.

Nyt, nyt veikkoset,
Tarkoin kuunnelkaamme!
Olkaa iloiset,
Wiisaan neuvon saamme.

3.

Wasili.

Rahoa veikool tanssih, loistoo pie kuin herraasväkit,
Siit, kas, Jumal ihastuup i täytteäp köyhiin säkit.

Kaikki toiset.

Neuvost' kiitos suur!
Loistain tanssikaamme!
Sillä tavoin juur
Teemme rikkaaks maamme.

(Juovat.)

4.

Sopanen.

Meidän rautatiestä mitä herra arveleepi?
Kenties siitä rahanpula meille syntyneepi.

Kaikki toiset.
Nyt, nyt, veikkoset!
Tarkoin kuunnelkaamme!
Olkaa iloiset,
Wiisaan vastuun saamme.

5.

Wasili.

Älkeäh surra, jauhuokulit tuloo sitä myötäh,
Kas, ei teitään tarvihtek siit eneän tehtää työtäh.

Kaikki toiset.

Nyt, nyt päivät yöt
Suurest' iloitkaamme!
Loppuu kaikki työt,
Laiskan' olla saamme.

(Juovat.)

6.

Tikka.

Totta onko, että saapi kirjoitella meillä
Myöskin yhtä vapahasti niinkuin saapi teillä?

Kaikki toiset.

Nyt, nyt, veikkoset,
Tarkoin kuunnelkaamme!
Olkaa iloiset,
Wiisaan vastuun saamme.

7.

Wasili.

Kaikkiipa, kah, tahtootten kuin ränttihvapauhtaa,
A kuin teil ei tuumaija ies oloo oikeuhtaa.

Kaikki toiset.

Kun nyt tuostakin
Waivast' päästä saamme,
Rommii ryppyihin!
Nauttein iloitkaamme!

(Juovat.)

8.

Wiljakainen.

Tokko vielä paraneepi meidän kieliseikka?
Täällä niinkuin Paapeliss' ei veljää tajuu veikka.

Kaikki toiset.

Nyt, nyt, veikkoset,
Tarkoin kuunnelkaamme!
Olkaa iloiset,
Wiisaan vastuun saamme.

Wasili.

Tapelkoahnten akkoin lail, niin kotihkoisii soatten,
A myös ison isänmoan kielt valmiiks oppihkoatten.

Kaikki toiset.

Onneks olkohon
Kolmas valtakieli!
Kas, Käksalmen on
Sinneppäin jo mieli.

(Juovat.)

10.

Heimo.

Kuinka monta ruplaa, luvan saanko tutkistella,
Aiotten te Käkisalmeen lahjaks jaeskella?

Kaikki toiset.

Nyt, nyt, veikkoset,
Tarkoin kuunnelkaamme!
Olkaa riemuiset!
Parhaan vastuun saamme.

11.

Wasili.

Jokah kert kuin aukeejoa, kas, roppih putielkoistah,
Kolikoit miä nakkeloon pois silloon kirstuhloistah.

Kaikki toiset.

Hei, hoi, veikkoset,
Tuhansia saamme!
Olkaa iloiset,
Riemuin nauttikaamme!

(Juovat.)

12.

Wasili.

Ei pie uskooh, sil kuin rommuu liiaaks soan miä maistoah,
Kas, miä silloon tarinoihteen ainah kaikellaistoah.

Kaikki toiset.

Tott' ei olekaan
Nyt hän mitä vastaa,
Komersraati vaan
Leikkiä nyt haastaa.

(Juovat.)

Miettinen. Herra komersiraati Wasili Petrovitsan terveydeksi!

Kaikki. Hän eläköön! Hurra!

(Juovat.)

Wasili (kohoaa seisaalleen ja kumartaa.) A miäpä kiitään teit, kuvaat herraat i rouvaat, mieheet i mutsuut, likaat i poiaat! Kas, miäpähän en koskahan unhootak tämmöhist hyveä vastahan ottaamist, jokah minuul nuin suureheeks onneeks on sattuunuh. A, älkeättenpähän pahaaksuko, jospahan miäkin pakissen muuan kunnia-sanaah teillen.

Sopanen. Miettinen. Tikka. Hiljaan! Hiljaan! Komersiraati haastaa!

Wasili. A kah, Käkihsalmiieh terveeh olkuon, i kauvaan elkyön, i lihaavaks tulkuon, i se häpeheen joutuukuon, kuk ei sen terveeheks juo! Hurra!

Kaikki. Hurra! hurra!

Wasili. A kah, niättehän, pyhääät veljeet, että miä oloon varmah oppinut Suomeen runohkonstiis i osoan sovittoa tismoallehen loppuun ili sapaassihin sanaat lauluus.

Sopanen. Mikä ihmeteltävä taito yhdellä muukalaisella Suomen runollisuudessa! Minä, joka olen Kirjallisuuden seuran jäsen, esitän hänet Helsingin Kirjallisuuden Seuran runous-osaston tutkiakuntaan kunniajäseneksi.

Miettinen (innostuneena). Wai muukalainen! muukalainen! Ei komersiraati ole mikään muukalainen. Sama veri liikkuu hänen sekä meidän Käkisalmelaisten suonissa. Oi, mikä kansallinen juhla! Kaikki

säädyt, raatimiehet, porvarit, vaimot, akat, vanhat, nuoret, kaikki ovat juhlapuvuissa kokoon tulleet. Ja kaikkien sydän sykkii vilpittömästi riemusta! Oi, minä tahdon kirjoittaa siitä ilmoituksen Moskovan Wietomostiin sekä Wiralliseen Lehteen!

SEITSEMÄSKOLMATTI KOHTAUS.

Entiset. Niilo. Heikki.

Niilo (Wasilille). Suokaa anteeksi, herra kauppaneuvos, että minä häiritsen teidän iloanne. Waan te olette solvaisseet minun kunniaani pahimmalla tavalla. Koko tämä kansanjoukko, joka on ollut läsnä silloin kuin te kunniatani loukkaisitte, huomatkoon myöskin kuinka karvaalta teidän solvauksenne on minusta tuntunut ja laittakoon niin, että te pyydätte minulta anteeksi.

Wasili. A kutama soakureit! Kah, enpä hän miä oo koskahan nähnyh teit minuun silmiin ies.

Niilo. Minä olen kirjoittanut teille kirjeen, ja sen sijaan kun teidän piti kirjallisesti vastata siihen, olette te kaikkien läsnä-ollessa lausuneet sen sisällön ja antaneet toverilleni rahaa minulle tuotavaksi. Minä en ole mikään kerjäläinen, herra kauppaneuvos, minulla on itsellenikin omaisuutta ja tahdon jonakin päivänä maksaa teille velkani takaisin. Suokaa anteeksi jos minä annan teille hyvän neuvon: Ei se ole kylliksi, että hyviä töitä tehdään ja lähimmäistä autetaan, mutta sitä pitää tekemän myöskin lämpimästä sydäimestä eikä mistään loiston- ja kunnian-himosta, niinkuin tavallisesti teidän arvoisat herrat ja rouvat tekevät köyhiä auttaessaan.

Miettinen. Mikä hävyttömyys!

Sopanen. Mikä näsäviisaus!

Tikka. Oletteko te järkeä vailla?

Niilo. Minun herrani, ei minkäänlaisia solvauksia saa tulla kysymykseen! Kyllä minä taidan niihin kunnan vastauksen antaa ja muistakaatte varsinkin te, joka käytte virkapuvussa, että olette velkapää, jos ei muuten, niin oikeuden kautta, pyytämään julkisesti minulta anteeksi solvaussanoistanne. (Miettinen vetäytyy äimistyneenä taaksepäin. Niilo pnhuu nyt Wasilille.) Minä tuon nyt kolme noista teidän sadanmarkan seteleistänne takaisin. Paha kyllä, että tulini jo yhden särkemään tarpeisini; näin asiain laidan ollessa, ei minun olisi sitä pitänyt tekemän, eikä se tapahtunutkaan mistään pakosta ja rahanpulasta; sen minä tein erään anomuksen vuoksi, jonka eräs nais-ihminen, jota sydäimestäni rakastan, teki minulle. Rakkaus, joka välistä saattaa tekemään suurimpiakin rikoksia, on saattanut minunkin tekemään tämän tuumuksen. Tässä on nyt kolme teidän seteleistänne, ottakaa ne takaisin ja viime sadasta annan minä teille tämän velkakirjan, jolla voitte saada rahanne pois sedältäni Heimolta Helsingissä, kyllä hän rehellisesti tuon vähäpätöisen summan teille suorittaa.

Wasili. A kah; enpä hän miä tuost velkaahkiriaast välitäh, kunpahan voan annaat nui sataah markaan seteliit takaisih.

Niilo. Olkaa vaan niin hyvä ja ottakaa vastaan niin hyvin toinen kuin toinenkin.

Wasili (itseksseen). Kah, juhtakaik. A, voinenpahan noi sataah markkoa ihteekin käyttöä.

Niilo. Olkoon nyt tämä teille opetuksiksi, että te toisen kerran käytätte itseänne sivistyneemmällä tavalla, jota kuitenkin voipi odottaa teidän arvoiselta mieheltä.

Wasili. Meäh helveehtihin, siä perkeleheen musikkaah! Ka, kustapahan miä tiesiin, ettäh sinuun rahaa-rukouskirjaas olih salahvehkoa.

Niilo. Miten? te kutsutte kirjettäni rahan-rukouskirjaksi!

Wasili. A kah, miksipähän sitämä kuhtuisiin? Eipähän toi oo ainooh. Kokooh minuun kamorkkaan olooh täyneän semmohisii rukouskirjoi.

Niilo. Te luultavasti ette taida kieltämme, koska te käytätten sanoja, sivistyneessä maassa vallan sopimattomia.

(Laulaa säveleellä: Honkien keskellä mökkini seisoo.)

1.

Luokaatte, vieras, nyt silmänne noihin
Saarihin ihanaisiin Suomenmaan,
Näetten, lehtoihin kuin koreoihin

Lentävi ilolinnut riemuissaan.
La, la, la, la, laa
Heidän te laulua kuunnelkaa.

2.

Kuulkaatten kuin sävel soi satakielen,
Laaksoja heleästi raikuttain;
Oi! miten siellä lumoaapi hän mielen,
Taivahan sinikantta kaikuttain.
La, la, la, la, laa
Häitä te kieltämme oppikaa.

3.

Kuulkaa myös, hän miten laulavi teille
Luonnosta ihanasta Suomenmaan.
Maan tämän Luojamme lahjoitti meille.
Kukkana sitä täällä hoidetaan.
La, la, la, la, laa
Nuppuna vielä se rusoittaa.

4.

Waan kun se valohon kerran saa tulla,
Wielä se koreammin heloittaa.
Tarhurein' itse me tahdomme olla,
Polkea sit' ei koskaan vieras saa.
La, la, la, la, laa
Terve nyt sulle, sä Suomenmaa!

Wasili. Kah, perkeleheen sopakkah, ku kukuuh taassah kuin käkih, a kuin en miä mitääkänä ymmärräh.

Niilo. Mutta luulenpa, että, vaikka te ette mitään ymmärrä, niin on tämä kokoutunut kansa kuitenkin sen ymmärtänyt, ja onhan siinäkin kylliksi.

(Tahtoo mennä.)

Sopanen. Jätämmekö asian sillensä?

Tikka. Ken tohtii soimata komersiraatia?

Wasili. Kah, sitämä miäkin pakissa tahtoin.

Tikka (Niilolle.) Seisahtukaapa, herraseni! Minä en suvaitse, että joku loukkaa minun huoneessani hänen ylhäisyyttänsä komersiraati Petravitsaa.

Sopanen. En minäkään!

Miettinen (vetäen miekkansa). En minäkään!

Wasili. A kas, en miäkänä!

(Juoksee Miettisen taakse.)

Heimo (astuu esiin). En minäkään, sillä minä olen luvannut suojella Wasili parkaa.

Niilo. Mitä näen? Kas setäni! Te täällä?

Heimo (antaen Niilolle kättä). Wanhaa sydäntäni riemastaa, Niiloseni, kun näen sinun tuossa vihan vimmassa kunniasi sortamisesta. Tämä seikka yksinänsä on ollut kylliksi lepyttämään minun sydäntäni niistä huolista, joita sinä olet minulle kevytmielisyydelläsi tuottanut. Mutta rakkaushan se on, joka on sinut siihen saattanut; sentähden en tahdokaan nuhdella sinna. Ja lohdutukseksi tahdon myöskin sanoa sinulle, että ne rahat, jotka Wasililta sait, olin minä, kirjeesi luettuani, antanut hänelle ehdolla, että hän ne sinulle Heikin kautta toimittaisi.

Niilo. Setä kultani! Minä häpeilen!

Heimo. Ne setelit, jotka Wasili sai, saapi hän omanansa pitääkin.

Wasili. Ai, hierraah Heimoo kultaa! Heimoo kultaa!

(Syleilee Heimoa.)

Tikka. Mitä hittoja? Ottaako komersiraati vastaan tuon lahjan?

Wasili. A kah, pyhää veli, niinpähän toi kommersroali teköö! Kas, oloonpahan miä köyhäh miehi, i eipähän jokaah päivää semmohist onni minuullen raukaallen satuuh, että kolme sataah markkoa moantielt löytään.

Muutammat. Mitä? Onko hän köyhä mies?

Heimo. Loppukoonpa nyt komediia! Kunnioitettavat herrat ja naiset! Tämä mies, jonka minä hyvin hyvästi tunnen, on Wasili Petrovitsa Aunuksesta ja kulkee laukkuryssänä talosta taloon tavaroitaan kaupitellen.

Kaikki. Mitä hittoja!

(Melua ja nurinaa.)

Wasili. Hiljoah! hiljoah, pyhät veljeet! Kas, ensinpähän asioa tutkihtahan i sitten miestääh mutkihtahan.

Muutammat. Hiljaa nyt! komersiraati tahtoo selittää meille kaikki. Antakaa hänen puhua.

Wasili (kun nurina on hiljennyt.) Pyhät veljeet, kah, miä soan kiitteä hyvööst kostiist i nyt tahtoonpah pariissoaks totistoah herraah Heimoon sanoi tosiiks...

Kaikki. Hiljaan, komersiraati haastaa!

Wasili. Kah, pyhät veljeet, miäpähän en ainoasti kaupih tek soatananpierkoa, kanviärttii, jernastestamenttii, neuluu, naskelii i muit semmohisii, a miä myösi vaiheetan vanhu harju uusih harjuksihin i veivoan moamoukkii, mutsui, poikahprihatsui i likkahtussinkoi i kekriin kaikki tienkaat heiltääh poisih. Kah, pyhät veljeet, miäpähän oloon rieppuhuryssää Arihkankelist...

Kaikki. Tuo sen korvettava! Kylläpä tuo sen saatana saapi nahkoinensa karvoinensa maksaa meidän turhat vaivamme!

(He piirittävät Wasilin kohotetuilla sauvoilla ja nyrkeillä.)

Wasili. Jumaal vuoks, hierraah Heimoo! auttako, auttakoatten Wasil parkkoa!

Heimo. Olkaatte hiljaa, ystäväni! Sallikaatte minun puhua! Eihän teillä ole syytä olla vihoissanne Wasilille! Eihän hän ole muuta tehnyt kun kutsunut itseään Wasili Petrovitsaksi, joka toden todella onkin hänen nimensä. Eikä häntä voi syyttää siitä, että te olette erhettyneet, joka helposti täällä Käkisalmissa tapahtuukin, kun kutsutte, muukalaiskielen taidostanne ylvästellen, kaikkia isän nimellä, ettekä ollenkaan muista Suomalaista sananpartta: "onhan monta Mattia maailmassa". Tämäpä juuri onkin tehnyt, että kun kuulitte hänen nimensä olevan Wasili Petrovitsa, olette luulleet hänen olevan jonkun saman nimisen rikkaan kauppaneuvoksen Moskovasta. Huhu tuommoisen rikkaan kauppaneuvoksen tulosta on siis pettänyt teidät pahan päiväiseksi. Waan asiaa parantaaksemme, tahdon minä puolestani, jos minun suinkin mahdollista on, kääntää kaikki parhain päin, ehdottaen teille yhden asian mietittäväksi.

Miettinen. No, mimmoinekan tuo asianne on?

Heimo. Ensiksi tahdon minä tietää, tahtooko mestari Wiljakainen suostua hänen tyttärensä ja veljeni pojan avio-yhdistykseen? Nuo nuoret rakastavat toisiansa.

Wiljakainen. Tahdonko? Eihän tuosta sen enempää puhumista. Leena!

Heimo. Niilo! (Niilo ja Leena ottavat toisiaan käsistä kiinni.) No niin, nyt tahdon minä ilmoittaa ehdotukseni. Te kaikki olette kokoutuneet juhlallisuuteen; älkääte laskeko sitä männikköön menemään! eikä se menekään. Minä tahdon korottaa tämän päivän juhlallisuuden pitämällä tanssipidot Tikan huoneissa; sillä olisihan sääli, jos hänen hankkimansa juhlaherkut menisivät mitättömiin. Saanenhan siis kunnian kutsua kaikkia herroja ja naisia pitoihini.

Tikka. Tuopa oli saakurin lystiä! Kaikki on jo valmiiksi varustettu, jopa itse soittajatkin ovat läsnä. Nyt voimme siis kuitenkin valaista ikkunat kynttilöillä ja käskeä sotamiesten valleilta kanuuneja paukuttamaan.

Heimo. Tehkääte vaan pidot niin loistaviksi kuin mahdollista ikäänkuin tuo mainion rikkaaksi huudettu kauppaneuvos olisi läsnä ja katsokaatte, ettei mitään puutu. — (Niilolle) No, mitä sinä arvelet? aiotko ylihuomenna jatkaa matkaasi Wenäjälle.

Niilo. En, setä kulta, sillä nyt on minun mahdotonta jättää oma maani.

Heikki. Niilo, mietipä ensin tarkoin mitä sanot. Etkö tiedä, että se on Parisin muotia matkustaa morsiamen kanssa omasta maasta pois kohta kihlauksen jälkeen. Ja hyvinhän tuo sopisikin, että vaimo-ihminen olisi kolmantena runojen kerääjänä; silloinhan saisimme koko joukon rakkauden lauluja.

Heimo. Minä puolestani katson parhaammaksi, että kihlauksen jälkeen seuratkoot kohta häät.

Niilo. Sepä minunkin ajatukseni on.

Heimo. Ja parin viikon jälkeen, kun kuulutus on tapahtunut, vietämme häät ja matkustamme sitten nuoren rouvasi kanssa Helsinkiin.

Heikki. Ja juomme nuorikon maljaa Kaisaniemellä.

Heimo. Hyvät herrat, ottakaa kukin kainaloinen kananne; nyt alkaa kohta tanssipidot.

Wasili. A kah, pyhää veljeet, miäpä alohtaan tantsihleikiit. Mutsuut i koreet likat! kukama teist tantsuup minuun kanssah?

(Käypi kaikkia naisia kumartamalla pyytämässä kanssansa tanssimaan vaan palaa, rukkaset saatuansa, tanssikumppalitta takaisin.)

* * * * *

LOPPULAULU.

(Säveleenä Walssi: Älskvärda flicka för dig huru gerna.)

Huomaa: Walssin 4 säettä laulettua uudistetaan ne laulun värssyjen 5:stä säkeestä alkavilla sanoilla, jonka perästä vasta Kööri laulaa walssin sävelten 5:stä säkeestä sen loppuun saakka seuraavilla sanoilla.

Kööri (alkaa).

Ilotansseihin,
Ilopitoihin
Kukin kutsukoon
Sekä ottakoon
Oman kultans nyt,
Jot' on lemminyt,
Kun on juhla nyt suur,
Mit' ei ain' ole juur.
Kas, vierahat,
Nuo armahat,
Tään riemun he suurimman toi.
Oi, verraton
Se onni on,
Kans kullan kun tanssia voi!

1.

Heimo.

Ystävä kullat! jo taas valo voitti,
Kaikki nyt selväksi tullunna on.
Riemulla suurella päivämme koitti,
Riemulla suurella laskekohon!

Tikka.

Herrat ja naiset! te kiiruhtakaatte
Kaikki mun huoneesen' täältä jo pois!
Sielläpä reuhkana olla te saatte,
Maskraadin jälkehen tanssia vois.

Kööri.

Ilotansseihin j.n.e.

2.

Niilo.

Kohtapa tanssin mä kultani kanssa,
Johon mä miellyin, kun vaan hänet näin.

Leena.

Mut varosasti sä kuitenkin tanssaa!
Lemmetär pettää, voi langettaa päin.

Niilo.

Myös elämämme se riemua tuokoon
Meille, kuin tanssini kanssasi sun!

Leena.

Myös elon loppuhun Luojani suokoon
Kanssasi, kultani, valssata mun!

Kööri.

Ilotansseihin j.n.e.

3.

Sopanen.

Eipä tuo Petrovits tullutkaan meille.

Miettinen.

Narratuks tulimme suuresti me.

Sopanen.

Yrjänän ristin hän lahjoitti teille.

Miettinen.

Saittehan priljanttitoosan jo te.

Sopanen,

Kuuleppas rakki, sä kiin' pidä suusi!

Miettinen.

Koiraks jos soimaat, niin hitto sun vie.

Sopanen.

Tuonelaan luotani korjaa sä luusi!

Miettinen.

Wait' tahi selkäsi lölytän mie.

Kööri.

Ilotansseihin j.n.e.

4.

Heikki.

Onnetar taisi jo kiukkuseks tulla,
Kosk' Käkisalmehen jäädä mä sain;
Pietari hehkusi mielessä mulla,

Nähdä sen saan paperista nyt vain.
Koska tää matkamme lakkas näin varhain,
Enkä mä nähnyt kuin Karjalan maan,
Mielestän' oisi siis ollunna parhain,
Kihlata Helsingin tyttöjä vaan.

Kööri.

Ilotansseihin j.n.e.

5.

Wasili.

Kommersiroaliks miä miljonsiniekkaaks
Luultiih i kostit sain hyvööt kuin hiis!
Nähtiuh, kas, rieppuhuryssäks miä viekkaaks,
Tantsimakaupaat ei rotsine siis.

Wiljakainen.

Täss' olen myös minä leskenä ollut,
Teidänpä kanssa siis tanssailen ma;
Teittä ei Leena ois kihloihin tullut...

Wasili.

Hattuhumoakar, a tän tule sa!

Kööri.

Ilotansseihin j.n.e.

6.

Leena (katsojille).

Kaikki, kut katsotte näyttelyämme,
Teille nyt viimeksi muistuttaa vois:
Jos kovin moititte ilveilyämme,
Meiltä sen tekijä haihtuvi pois.
Suomessa on vähän runoilijoita;
Ja jos ne solvaten kuoletetaan,
Muualta, kuin minä, saa kosijoita
Runotar, jättäen kaliihin maan.

Kööri (kaikkien paritusten valssatessa kestikievarihuoneesen).

Ilotansseihin j.n.e.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LAUKKURYSSÄ: LAULUNSEKAINEN ILVEILY
YHDESSÄ NÄYÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of

this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work

is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.